



Bruselj, 18.9.2020
COM(2020) 565 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025

Pogovoriti se moramo o rasizmu in ukrepati. Kjer je volja, je vedno možen preobrat. Vesela sem, da živim v družbi, ki obsoja rasizem. Vendar se ne smemo ustaviti na tej točki. Geslo Evropske unije je: združena v raznolikosti. Naša naloga je, da ravnamo v skladu s temi besedami in izpolnimo njihov pomen.

Predsednica Komisije Ursula von der Leyen, govor v Evropskem parlamentu, 17. junij 2020

1. Uvod: uresničimo „združenost v raznolikosti“

Diskriminacija na podlagi rase ali narodnosti¹ je v Evropski uniji (EU) prepovedana. Vendar je taka diskriminacija še vedno prisotna v naši družbi. Ni dovolj, da smo proti rasizmu. Proti njemu se moramo dejavno boriti.

Rasizem² na različne načine škoduje družbi. To dobesedno pomeni, da se številne osebe, ki živijo v Evropi, soočajo z diskriminacijo, ki vpliva na njihovo človekovo dostojanstvo, življenjske priložnosti, blaginjo in dobro počutje ter pogosto tudi na osebno varnost. Diskriminacija pomeni tudi nespoštovanje temeljnih vrednot EU. Vsakdo v EU bi moral imeti možnost, da uživa svoje temeljne pravice in svoboščine ter enako sodeluje v družbi, ne glede na raso³ ali narodnost⁴. Naša družbena, politična in gospodarska moč izhaja iz naše združenosti v raznolikosti – rasizem nas vse slabi. EU lahko stori in mora storiti več za zagotovitev enakega obravnavanja in enakosti za vse.

Zdaj je čas za razmislek. Več kot polovica Evropejcev meni, da je taka diskriminacija razširjena v njihovi državi⁵. Nasprotja med našimi vrednotami enakosti in realnostjo zakoreninjenega rasizma ni mogoče prezreti: svetovno gibanje „Black Lives Matter“ je močan opomnik. Čas je, da priznamo razširjenost rasizma in rasne diskriminacije ter ukrepamo proti njima, razmislimo o tem, kaj lahko storimo, in sodelujemo na lokalni in nacionalni ravni ter ravni EU in mednarodni ravni. EU temelji na raznolikosti in spodbujanju družbe, v kateri prevladujejo pluralizem, strpnost in nediskriminacija: ukrepati moramo ne le zaradi odgovornosti, temveč tudi zaradi zvestobe našim vrednotam. Spoštovanje vrednot se začne doma, v naši instituciji. Komisija bo sprejela ukrepe za znatno izboljšanje raznolikosti svojega osebja in zagotovila, da se vsi lahko enako razvijajo in prispevajo k delovnemu okolju.

Rasizem se pojavlja v različnih oblikah. Neprikriti izrazi rasizma posameznikov in rasne diskriminacije so najbolj očitni primeri. Vse prepogosto se kot razlog za diskriminacijo uporablja rasa ali narodnost – pandemija COVID-19 in posledice terorističnih napadov so le najnovejši primeri, v katerih so bili neupravičeno okrivljeni pripadniki rasnih ali narodnostnih manjšin. Zaradi nestrpnosti so trpele osebe azijskega ali afriškega porekla, muslimani, Judi in Romi. Enako pa so lahko škodljive druge, manj izrazite oblike rasizma in rasne

¹ Neposredna in posredna diskriminacija na podlagi rase ali narodnosti je opredeljena v členu 2 Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (v nadaljnjem besedilu: direktiva o rasni enakosti).

² Po mnenju Evropske komisije Sveta Evrope za boj proti rasizmu in nestrpnosti je rasizem „prepričanje, da razlogi, kot so ‘rasa’, barva kože, jezik, vera, državljanstvo ali nacionalna ali narodnostna pripadnost, upravičujejo prezir do posameznika ali skupine oseb ali superiornost osebe ali skupine oseb“.

³ Uporaba izraza „rasno poreklo“ ne pomeni sprejemanja teorij, ki poskušajo uveljaviti obstoj ločenih človeških ras.

⁴ V zvezi s pojmom narodnosti glej sodbo z dne 16. julija 2015, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, točka 46.

⁵ Eurobarometer 2019; Diskriminacija v EU.

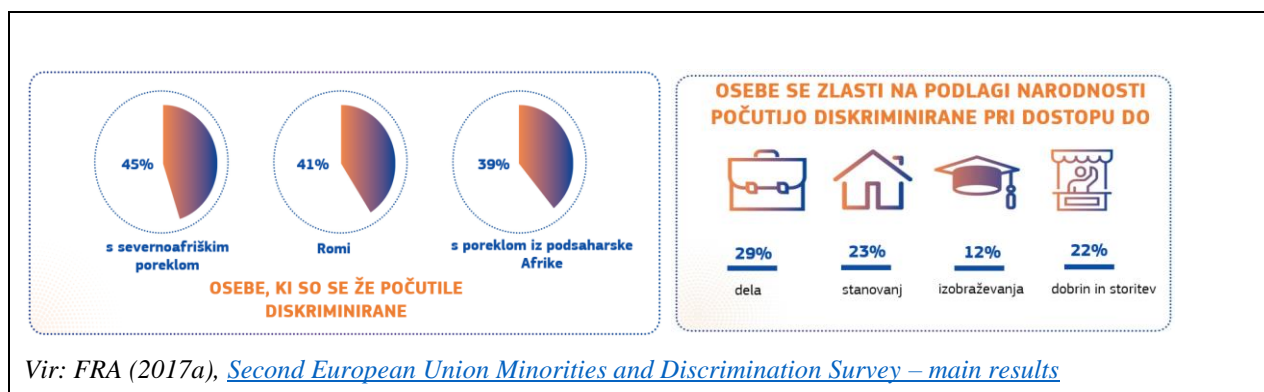
diskriminacije, npr. tiste, ki temeljijo na naših nezavednih predsodkih. Rasistično in diskriminatorno ravnanje je lahko zakoreninjeno v socialnih, finančnih in političnih institucijah, kar vpliva na vzrode moči in oblikovanje politik. Ta strukturni rasizem ohranja ovire, s katerimi se soočajo državljani izključno zaradi svoje rase ali narodnosti. Posamezniki, na katere vpliva rasizem, lahko vsakodnevno občutijo njegov vpliv pri dostopanju do zaposlitve, zdravstvenega varstva, nastanitve, financiranja ali izobraževanja, prihaja pa tudi do nasilja.

Obstajajo različne oblike rasizma, in sicer rasizem proti temnopoltim, rasno sovraštvo do Romov, antisemitizem, rasizem proti osebam azijskega porekla, rasizem, ki je povezan z vero ali prepričanjem, kot je sovraštvo do muslimanov. Vsem tem oblikam je skupno to, da je vrednost osebe ogrožena zaradi stereotipov, ki temeljijo na predsodkih. Poleg vere ali prepričanja se lahko rasizem pojavlja tudi skupaj z diskriminacijo in sovraštvom na drugih podlagah, vključno s spolom, spolno usmerjenostjo, starostjo in invalidnostjo, ali do migrantov. To je treba upoštevati s presečnim⁶ pristopom.

EU ima vzpostavljene pravne instrumente in celovito politiko za vzpostavitev prave Unije enakosti. Zdaj se to krepi na posameznih področjih enakosti⁷. Komisija bo ta tematska prizadevanja dopolnila s pripravo krovne strategije, s katero bo zagotovila, da se Listina EU o temeljnih pravicah učinkovito uporablja v državah članicah in da bodo pravice iz Listine, vključno z enakostjo in nediskriminacijo, resničnost za vse.

Ta akcijski načrt določa vrsto ukrepov za okrepitev dejavnosti, pomoč pripadnikom rasnih ali narodnostnih manjšin, ter za združevanje akterjev na vseh ravneh v skupnem prizadevanju za učinkovitejšo obravnavanje rasizma in oblikovanje življenja brez rasizma in diskriminacije za vse.

2. Rasizem posameznikov – odpravljanje škode za državljane in družbo



⁶ V skladu s členom 10 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) „[si Unija pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti] prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti“. Evropski inštitut za enakost spolov opredeljuje „(med)presečnost“ kot „analitično orodje za preučevanje, razumevanje in odzivanje na načine, kako se biološki in družbeni spol prepletata z drugimi osebnimi lastnostmi/identitetami in kako ti preseki prispevajo k edinstvenim izkušnjam diskriminacije“. Ta opredelitev se uporablja tudi za vse oblike diskriminacije.

⁷ Med njimi je Sporočilo [Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025](#), COM(2020) 152 final, to jesen pa bodo sledili še ciljno usmerjeni pristopi za Rome in enakost LGBTI+. Poleg tega je za leto 2020 načrtovan akcijski načrt EU za integracijo in vključevanje, za leto 2021 pa nova strategija o pravicah invalidov ter delo na področju boja proti antisemitizmu.

Agencija EU za temeljne pravice (FRA) je opravila številne raziskave, ki kažejo na **visoko stopnjo diskriminacije v EU**⁸. Raziskave so obravnavale tudi področja življenja, na katerih je občutek rasne diskriminacije najmočnejši.

Diskriminacija na trgu dela je zaskrbljujoča ne le pri iskanju zaposlitve, temveč tudi pri delu, kjer se je 22 % anketirancev počutilo diskriminirane na podlagi narodnosti ali priseljenkega porekla.

Pri poskusu najema ali nakupa stanovanja ali pri iskanju hiše so diskriminacijo sprožili ime (44 %), barva kože ali fizični videz (40 %) in državljanstvo (22 %). Kar zadeva **dostop do blaga in storitev** (javna uprava, javni prevoz, trgovine, restavracije itd.), so bili Romi (28 %) in prebivalci severnoafriškega porekla (27 %) izpostavljeni najvišji stopnji diskriminacije. Rasna diskriminacija je bila v **zdravstvenem varstvu** manj razširjena (3 % v preteklem letu), čeprav so bile med različnimi skupinami velike razlike: diskriminacija je bila največja med Romi (8 %), ki imajo tudi krajšo pričakovano življenjsko dobo v primerjavi s splošnim prebivalstvom.

Podatki raziskave kažejo tudi, da pomisleki glede rase vplivajo na verjetnost, da bo **policija** posameznika **ustavila zaradi ugotavljanja identitete**. Od 14 % anketirancev, ki so navedli, da jih je v zadnjem letu preverjala policija, jih je 40 % menilo, da so jih nazadnje ustavili zaradi ugotavljanja identitete zaradi njihove narodnosti ali priseljenkega porekla.

Na splošno je 3 % anketirancev navedlo, da so v preteklem letu doživeli **rasistično nasilje**, v istem obdobju pa jih je bilo še 24 % žrtev **rasističnega nadlegovanja**⁹. Skoraj polovica (47 %) anketiranih Judov je bila zaskrbljena, da bodo postali žrtev antisemitskega verbalnega žaljenja ali nadlegovanja, več kot tretjina (40 %) pa je zaskrbljena zaradi fizičnega napada na javnih mestih¹⁰. Vendar **nasilje in nadlegovanje iz sovraštva** pogosto ostaneta neprijavljena. Podatki raziskave agencije FRA o prebivalcih afriškega porekla na primer kažejo, da skoraj dve tretjini (64 %) žrtev rasističnega nasilja zadnjega incidenta, ki se jim je zgodil, ni prijavilo policiji ali kateri koli drugi organizaciji ali službi¹¹.

2.1. Boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji z zakonodajo: pregled in ukrepanje

Ukrepi za boj proti diskriminaciji, rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti na evropski ravni danes slonijo na uveljavljenem pravnem okviru EU. Temeljijo na številnih določbah Pogodb¹² ter na splošnih načelih nediskriminacije in enakosti, potrjenih tudi v Listini EU o temeljnih pravicah¹³.

Čeprav boj proti rasizmu zahteva odločno ukrepanje na številnih področjih, je varstvo, ki jo zagotavlja zakonodaja, ključnega pomena. Celovit sistem pravnega varstva pred diskriminacijo zahteva predvsem učinkovito izvajanje pravnega okvira, da se zagotovi spoštovanje pravic in obveznosti posameznikov v praksi. To pomeni tudi zagotovitev, da v tem pravnem varstvu ni vrzeli. Nedavni dogodki, ki so opozorili na rasne napetosti, so vzbudili dvome o učinkovitosti pravnega varstva pred diskriminacijo na podlagi rase, vere ali

⁸ Podatki v okviru so iz naslednjih raziskav FRA: [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – main results \(2017\)](#); [Second European Union Minorities and Discrimination Survey. Muslims – Selected findings \(2017\)](#); [Experiences and perceptions of antisemitism - Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU \(2018\)](#); [Second European Union Minorities and Discrimination Survey Roma – Selected findings \(2016\)](#); [Being Black in the EU \(2018\)](#).

⁹ FRA: [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – main results \(2017\)](#).

¹⁰ FRA: [Experiences and perceptions of antisemitism - Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU \(2018\)](#).

¹¹ FRA: [Being Black in the EU \(2018\)](#).

¹² Člena 2 in 10 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), člena 19 in 67(3) PDEU.

¹³ Zlasti člena 20 in 21.

narodnosti. To je povezano tudi s pomisleki glede odnosa med organi kazenskega pregona in manjšinami (glej oddelek 2.2 v nadaljevanju).

Komisija bo izvedla **celovito oceno** obstoječega pravnega okvira, da bi ugotovila, ali ta še vedno ustreza svojemu namenu, kako izboljšati njegovo izvajanje, in ali obstajajo vrzeli, ki jih je treba zapolniti. Ta ocena bo temeljila na stalnem spremljanju prenosa in izvajanja zakonodaje EU, zlasti na rednem dialogu z državami članicami in prihodnjem poročilu o izvajanju direktive o rasni enakosti. Povratne informacije deležnikov, zlasti tistih, ki zastopajo interese oseb, na katere vpliva rasizem in rasna diskriminacija, bodo prav tako bistvenega pomena za opredelitev, kaj je treba spremeniti, da se čim bolj poveča obseg in učinek ukrepov EU.

Direktiva o rasni enakosti in organi za enakost

Direktiva o rasni enakosti¹⁴ že več kot dve desetletji oblikuje pravno varstvo pred diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti. Prepoveduje neposredno in posredno diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti pri zaposlovanju in delu, izobraževanju, socialni zaščiti, vključno s socialnim in zdravstvenim varstvom, socialnih ugodnosti ter dostopu do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrba z njimi. Komisija je v zadnjih letih okrepila **spremljanje njenega izvajanja**. Posebna pozornost je bila namenjena diskriminaciji romskih otrok v izobraževanju. Komisija bo leta 2021 **poročala o uporabi direktive¹⁵ in do leta 2022 sprejela morebitne nadaljnje zakonodajne ukrepe**. V poročilu bodo ocenjene izkušnje, pridobljene pri izvajanju Direktive, opredeljene pa bodo tudi morebitne vrzeli: posebno področje, ki ga je treba obravnavati v okviru morebitne nove zakonodaje, je **kazenski pregon¹⁶**. Poročilo bo tudi prispevalo k nadaljnjem ukrepanju za prednostno razvrstitev **postopkov za ugotavljanje kršitev**, ki imajo velik vpliv.

Direktiva od vseh držav članic zahteva, da imenujejo organ, ki bo zagotavljal neodvisno pomoč žrtvam diskriminacije, spodbujal enakost, izvajal neodvisne raziskave ter izdajal neodvisna poročila in priporočila. Ti **organi za enakost** so bistvenega pomena, da se posameznikom in skupinam, ki se soočajo z diskriminacijo, zagotovi, da lahko v celoti uveljavljajo svoje pravice; zato bi morali imeti možnost učinkovito opravljati naloge, ki so jim dodeljene v skladu z zakonodajo EU. Vendar pravo Unije državam članicam prepušča diskrecijsko pravico glede pristojnosti in delovanja organov za enakost. To povzroča velike razlike med nacionalnimi organi za enakost, ki jih je Komisija poskušala ublažiti v priporočilu o standardih za organe za enakost iz leta 2018¹⁷. Pomembna tema poročila za leto 2021 bosta **vloga in neodvisnost organov za enakost** ter morebitna potreba po novi **zakonodaji za okrepitev vloge teh organov**.

Komisija tudi spodbuja države članice, naj razvijejo **strateške sodne postopke¹⁸** na nacionalni ravni v skladu s priporočilom Komisije o standardih za organe za enakost in v skladu z nacionalnimi postopkovnimi pravili. Strateški sodni postopki so ključnega pomena za ozaveščanje javnosti ter izboljševanje pojasnjevanja in varstva človekovih pravic.

¹⁴ Direktiva Sveta 2000/43/ES.

¹⁵ To poročilo bo predstavljeno skupaj s poročilom o Direktivi Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu.

¹⁶ Glej oddelek 2.2 o preprečevanju diskriminacije s strani organov kazenskega pregona.

¹⁷ Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost.

¹⁸ Strateški sodni postopki se uporabljajo pri izbiri ustreznih zadev („testnih zadev“), ki jih je treba predložiti sodišču, da se doseže določen izid. Namen tega je, da bodo imeli ti sodni postopki širši pozitivni učinek na razvoj zakonodaje in politike ter da bodo predstavljali precedens za izid podobnih zadev.

Trenutno se zakonodaja EU na področju boja proti diskriminaciji, ki presega področja zaposlovanja ter strokovnega in poklicnega usposabljanja, uporablja samo za diskriminacijo na podlagi spola, rase ali narodnosti¹⁹. Horizontalni pristop, ki bi zajemal vse podlage za diskriminacijo, ne obstaja. Da bi odpravili vrzeli v varstvu pred vsemi oblikami diskriminacije, bo Komisija še naprej spodbujala napredek pri doseganju potrebnega soglasja v Svetu za sprejetje **predloga iz leta 2008 za izvajanje enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost**²⁰.

Okvirni sklep o boju proti rasizmu in ksenofobiji ter druga pravna sredstva za boj proti rasizmu

Cilj **Okvirnega sklepa o boju proti rasizmu in ksenofobiji s kazensko-pravnimi sredstvi**²¹ je zagotoviti, da se hude oblike rasizma in ksenofobije kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami po vsej EU. Učinkovito izvajanje tega instrumenta je ključnega pomena za zagotovitev, da se za sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva zagotovi učinkovit kazensko-pravni odziv ter da se žrtve teh kaznivih dejanj spoznajo kot take in se jim zagotovi učinkovito pravno sredstvo. Okvirni sklep dopolnjuje **direktiva o pravicah žrtev**²², katere cilj je med drugim zagotoviti pravico, varstvo in podporo žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva in sovražnega govora.

Komisija od leta 2014²³ spremlja prenos Okvirnega sklepa v pravne sisteme držav članic EU. Obstajajo resni pomisleki glede tega, v kolikšni meri nacionalni kazenski zakoniki pravilno inkriminirajo sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva. Komisija si bo prednostno in celovito prizadevala za zagotovitev **popolnega in pravilnega prenosa in izvajanja** Okvirnega sklepa po vsej EU, zlasti kadar opredelitev sovražnega govora ali inkriminacija kaznivih dejanj iz sovraštva nista pravilno preneseni v nacionalno zakonodajo, in po potrebi začela postopke za ugotavljanje kršitev.

Rasizem je prisoten tudi na spletu. Okvirni sklep od držav članic zahteva, da inkriminirajo javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu na podlagi barve kože, vere, porekla ali nacionalne, rasne ali etnične pripadnosti, tudi če je storjeno na spletu. Vendar se število **nezakonitih sovražnih govorov na spletu** še vedno povečuje, rasistični sovražni govor pa je običajen pojav²⁴. Komisija je pred štirimi leti uvedla kodeks ravnanja za boj proti nezakonitemu

¹⁹ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi.

²⁰ COM(2008) 426 final.

²¹ Okvirni Sklep Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikami in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi V skladu s tem morajo države članice inkriminirati javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu na podlagi rase, barve kože, vere, porekla ali nacionalne ali etnične pripadnosti (tudi na spletu).

²² Direktiva 2012/29/EU od držav članic zahteva, da zagotovijo pravično in nediskriminatorno obravnavo žrtev kaznivih dejanj, pri čemer se namenja posebna pozornost žrtvam kaznivih dejanj, zagrešenih zaradi predsodkov ali diskriminacije. Za povezave med direktivo o pravicah žrtev in varstvom pred kaznivimi dejanji iz sovraštva glej dokument iz leta 2017 o ključnih načelih podpore žrtvam; http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48874

²³ Komisija je 1. decembra 2014 pridobila pooblastila za nadzor nad prenosom okvirnih sklepov s strani držav članic, vključno s tem instrumentom. Glej tudi Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi iz leta 2014 (COM(2014) 27 final).

²⁴ Raziskava Eurobarometer iz leta 2016 je pokazala, da ima skoraj polovica ljudi, ki sodelujejo v spletnih razpravah, zaradi sovraštva in groženj pomisleke glede tega, da bi se udeleževala spletnih razprav:

sovražnemu govoru na spletu, pri čemer so se platforme informacijske tehnologije (IT) prostovoljno zavezale, da bodo pregledale in po potrebi odstranile vsebine z nezakonitim sovražnim govorom²⁵. Peta ocena kodeksa kaže, da je bil dosežen znaten napredek pri odstranjevanju sovražnega govora na spletu²⁶, platforme pa morajo še izboljšati preglednost in povratne informacije za uporabnike. Komisija bo še naprej sodelovala s podjetji IT in ta prizadevanja razširila na druge platforme družbenih medijev, vključno s tistimi, ki jih večinoma uporabljajo otroci in mladostniki, ter še naprej spodbujala praktične ukrepe za boj proti sovražnemu govoru na spletu ter sprejemanje raznolikosti.

Naslednji korak bo storjen z **aktom o digitalnih storitvah**, ki bo povečal in uskladił odgovornosti spletnih platform in ponudnikov informacijskih storitev ter okreplil nadzor nad pravil glede vsebine platform v EU²⁷. Obravnavane možnosti vključujejo obveznosti platform za vzpostavitev sistemov obveščanja in ukrepanja ter poročanje in preglednost, v okviru katerih sporočajo informacije o tem, kako se spopadajo z nezakonitim sovražnim govorom. S tem se ne bi spodbujale le politike za moderiranje vsebin, ki varujejo svobodo izražanja na spletu, temveč bi bila to tudi podlaga za zbiranje podatkov o obsegu in vrstah rasističnega sovražnega govora na spletu, kar bi civilni družbi in oblikovalcem politik pomagalo oblikovati politike, namenjene učinkovitemu odpravljanju rasizma.

Komisija pod okriljem internetnega foruma EU sodeluje z državami članicami in internetnimi podjetji pri pripravi referenčnega seznama prepovedanih nasilnih ekstremističnih simbolov in skupin, ki se bo prostovoljno uporabljal v njihovih pravilih za moderiranje vsebin. Predstavljen bo na ministrskem forumu EU o internetu decembra 2020.

Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah²⁸ določa zahteve, ki uporabnike avdiovizualnih medijskih storitev in platform za izmenjavo videov varujejo tako pred spodbujanjem nasilja ali sovražstva kot tudi pred diskriminatornimi avdiovizualnimi komercialnimi sporočili. Platformam za izmenjavo videov tudi nalaga, da sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito uporabnikov pred rasističnimi in ksenofobnimi vsebinami.

Poudariti je treba, da morajo vsi ukrepi, ki omejujejo pravico do svobode izražanja, spoštovati zahteve iz členov 11 in 52 Listine o temeljnih pravicah, kadar je to primerno, in ustavne tradicije držav članic.

Komisija bo:

- leta 2021 poročala o izvajanju direktive o rasni enakosti,
- do leta 2022 predstavila vso zakonodajo, potrebno za odpravo pomanjkljivosti, vključno s krepitvijo vloge in neodvisnosti organov za enakost,
- zagotovila popoln in pravičen prenos ter izvajanje okvirnega sklepa o rasizmu in

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/media-pluralism-and-democracy-special-eurobarometer-452>

²⁵ Izkušnje, pridobljene na podlagi kodeksa ravnanja, so bile podlaga za delo Komisije v zvezi s Priporočilom z dne 1. marca 2018 o ukrepih za učinkovito preprečevanje nezakonitih spletnih vsebin (C(2018) 1177).

²⁶ Glede na rezultate zadnjega spremljanja, ki jih je Komisija objavila junija 2020, podjetja IT v 24 urah ocenijo 90 % označenih vsebin in odstranijo 71 % vsebin, za katere se šteje, da so nezakonit sovražni govor. Več podrobnosti, vključno z navedbami povodov za sovražni govor, je na voljo na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/codeofconduct_2020_factsheet_12.pdf

²⁷ Sporočilo [Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope](#) – COM(2020) 67

²⁸ Direktiva (EU) 2018/1808 z dne 14. novembra 2018o o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere. Direktiva spodbuja uporabo koregulacije in samoregulacije v obsegu, ki ga dopuščajo pravni sistemi držav članic.

ksenofobiji po vsej EU, vključno s postopki za ugotavljanje kršitev.

Komisija poziva države članice, naj:

- zagotovijo, da se zakonodaja EU v celoti prenese in ustrezno uporablja v državah članicah,
- hitro dosežejo dogovor o predlogu Komisije iz leta 2008 za izvajanje enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost.

2.2. Boj proti rasizmu v vsakdanjem življenju – kaj storiti poleg zakonodaje EU

Preprečevanje diskriminacije s strani organov kazenskega pregona

Učinkovito policijsko delo in spoštovanje temeljnih pravic se dopolnjujeta. Organi kazenskega pregona so ključni akterji pri zagotavljanju spoštovanja zakonodaje in varnosti. Priznavanje raznolikosti in zagotavljanje poštenega kazenskega pregona je bistvenega pomena za boj proti rasizmu. Vendar se o diskriminaciji poroča že dolgo: agencija FRA je v svoje raziskave vključila nezakonito profiliranje in nezakonite policijske ukrepe²⁹. Taka diskriminacija lahko škodi zaupanju v organe in povzroči druge negativne posledice, kot sta nezadostno prijavljanje kaznivih dejanj in odpor do javnih organov.

Agencije EU, kot sta Agencija EU za temeljne pravice (FRA) in Agencija za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL), so že prispevale znatne vire³⁰ za krepitev zmogljivosti držav članic za zagotavljanje, da državni akterji spoštujejo temeljne pravice in načela, zlasti na področju nediskriminacije. K temu cilju so prispevale tudi mednarodne organizacije³¹.

Uradniki organov kazenskega pregona običajno in zakonito uporabljajo profiliranje za preprečevanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj. Vendar je **profiliranje, ki vodi v diskriminacijo**³² na podlagi posebnih kategorij osebnih podatkov, kot so podatki, ki razkrivajo raso ali narodnost, nezakonito³³. Julija 2020 je Evropska komisija Sveta Evrope za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) posebej opozorila na rasno profiliranje³⁴.

Komisija bo prek skupine na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti podpirala države članice pri preprečevanju diskriminatornega vedenja v okviru kazenskega pregona, pri razvijanju potrebnih spretnosti za preiskovanje in pregon kaznivih

²⁹ Second European Union Minorities and Discrimination Survey – main results (2017)

³⁰ Glej na primer pregled virov in pobud za podporo programom usposabljanja na področju kaznivih dejanj iz sovraštva v državah članicah EU, ki je na voljo na: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43147

³¹ Svet Evrope, OVSE – Urad za demokratične institucije in človekove pravice.

³² „Profiliranje“ zajema kategorizacijo ljudi glede na njihove (domnevne) osebne značilnosti, ki lahko vključujejo raso ali narodnost, barvo kože, vero ali državljanstvo. Čeprav lahko policisti take značilnosti upoštevajo, kadar zaradi ugotavljanja identitete ustavijo posameznika, nobene od teh značilnosti ne smejo uporabiti kot edino ali glavno merilo za preverjanje posameznika. Profiliranje, ki temelji izključno ali pretežno na eni ali več značilnostih, ki jih je treba varovati, pomeni neposredno diskriminacijo in zato krši pravice in svoboščine posameznika ter je nezakonito (FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#)).

³³ Člen 11(3) Direktive (EU) 2016/680 z dne 27. aprila 2016o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov

³⁴ Glej: <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-warns-against-racial-profiling-in-policing-and-calls-for-a-systemic-response-to-address-racism-in-all-areas>

dejanj iz sovraštva ter pri zagotavljanju pravične in ustrezne obravnave žrtev³⁵. To bo vključevalo pregled glavnih vrzeli in potreb v državah članicah EU ter ukrepe usposabljanja za odkrivanje in pregon kaznivih dejanj iz sovraštva. Agencija FRA bo pozvana, naj zbira in razširja dobre prakse, ki spodbujajo **pošteno policijsko obravnavo**, in sicer na podlagi obstoječega priročnika³⁶ za usposabljanje in navodil za preprečevanje nezakonitega profiliranja³⁷. Agencija bi morala tudi še naprej zbirati in objavljati podatke o ravnanju policije do manjšin. Agencija CEPOL bi morala pospešiti delo v zvezi s svežnji celovitega usposabljanja o človekovih pravicah, etiki in rasizmu ter okrepiti ozaveščenost o pravičnem in vključujočem policijskem delu med policijskimi uradniki na srednji ravni in višjimi policijskimi uradniki ter predstavniki organov pregona³⁸.

Nezadostno prijavljanje kaznivih dejanj iz sovraštva z rasističnim motivom³⁹ je resna ovira za kazenski pregon in oblikovanje politik. Nedavna strategija EU za pravice žrtev⁴⁰ potrjuje, da žrtve kaznivih dejanj iz prikrajšanih, ranljivih ali manjšinskih skupnosti pogosto ne zaupajo v javne organe, zaradi česar ne prijavijo kaznivih dejanj. Ena od petih ključnih prednostnih nalog te strategije je varno okolje, ki žrtvam omogoča prijavo kaznivega dejanja. Raznolikost osebja v službah kazenskega pregona in vključujoče policijsko delo lahko okrepi raven zaupanja v organe kazenskega pregona in tako izboljšata prijavljanje kaznivih dejanj. ECRI državam članicam močno priporoča, naj razvijejo postopke zaposlovanja, ki bodo zagotavljali, da bo sestava policije odražala raznolikost prebivalstva, ter okvire za dialog med policijo in pripadniki manjšin. Zaupanje je ključnega pomena za okrepitev sodelovanja vseh in s tem za učinkovitost kazenskega pregona. Obstoječa delovna skupina za evidentiranje kaznivih dejanj iz sovraštva, zbiranje podatkov in spodbujanje prijavljanja kaznivih dejanj bo **razvila ključna vodilna načela** za spodbujanje žrtev k prijavi kaznivih dejanj iz sovraštva, agencija FRA pa bo leta 2021 izdala **poročilo o spodbujanju prijavljanja kaznivih dejanj iz sovraštva**.

Varnost in zaščita

Nekatere države članice so sprejele ukrepe za prepoved rasističnih skupin in njihovih simbolov, pogosto v okviru zakonodaje o kaznivih dejanjih iz sovraštva, sovražnem govoru ali terorizmu, ali uvedle kazenske sankcije, povezane z zanikanjem zločinov proti človeštvu in/ali iz nacističnega in fašističnega obdobja in s propagando za teroristične skupine. Komisija si bo skupaj z državami članicami prizadevala za boljše skupno razumevanje, kako obravnavati nasilne ekstremistične skupine. To vključuje **pregled nacionalnih odzivov** na nasilni ekstremizem, ki bo pristojnim delovnim skupinam Sveta predstavljen novembra 2020. Skupaj z državami članicami bo še naprej odkrivala vrzeli in dobre prakse ter izdajala priporočila za boj proti nasilnemu ekstremizmu, ki bodo predstavljena v začetku leta 2021.

³⁵ Zlasti z novim delovnim procesom, ki ga je razvila delovna skupina Komisije za usposabljanje na področju kaznivih dejanj iz sovraštva in razvoj zmogljivosti nacionalnih organov kazenskega pregona.

³⁶ FRA (2013), [Fundamental rights-based police training – A manual for police trainers](#).

³⁷ FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#).

³⁸ Na primer Evropska konvencija policijskih načelnikov. Agencija CEPOL bi lahko organizirala tudi poletno akademijo za policiste na srednji ravni in prihodnje voditelje.

³⁹ Na podlagi raziskave [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – main results \(2017\)](#) je 28 % anketiranih, ki so doživeli fizične napade iz sovraštva, policiji ali drugi organizaciji ali službi prijavilo najbolj nedaven nasilni incident iz sovraštva, ki se je zgodil v petih letih pred raziskavo. Med razlogi za nezadostno prijavljanje, ugotovljenimi v raziskavah agencije FRA, sta občutek, da prijava ne bi ničesar spremenila (34 %), in pomanjkanje zaupanja v policijo ali strah pred njo (28 %). FRA (2018), [Being Black in the EU](#).

⁴⁰ COM(2020) 258 final.

Zagotoviti je treba boljše varovanje krajev, kjer se zbirajo ljudje. Čeprav je to predvsem vprašanje za države članice, je Komisija v okviru akcijskega načrta za leto 2017 okrepila svoja prizadevanja, da bi podprla varovanje javnih prostorov⁴¹. V zadnjih letih se je tako v Evropi kot po svetu zgodilo več terorističnih napadov, ki so bili usmerjeni proti ljudem v verskih objektih, pogosto zaradi rasnega sovraštva⁴². V **strategiji za varnostno unijo**⁴³ je pojasnjeno, kako naj bi Komisija sodelovala z zasebnim sektorjem ter regionalnimi in lokalnimi organi, da bi čim bolj zmanjšali tveganja za ljudi na javnih mestih.

Tveganja pri novih tehnologijah

Digitalni prehod, vključno z razvojem novih tehnologij, je mogoče uporabiti za okrepitev boja proti rasizmu, kar je le ena od številnih možnosti, ki jih ponuja. Če pa ni dovolj in ustrezno urejen, lahko prinese tudi nove izzive za rasno enakost, nediskriminacijo in enake možnosti na splošno. Bela knjiga Komisije o umetni inteligenci⁴⁴ navaja, kako nekatere uporabe te hitro razvijajoče se tehnologije s seboj prinašajo številna potencialna tveganja. Uporaba algoritmov lahko ohranja ali celo spodbuja rasno pristranskost, če podatki za učenje algoritmov ne odražajo raznolikosti družbe EU.

Študije so na primer pokazale, da lahko algoritmi za prepoznavanje obraza, ki temeljijo na umetni inteligenci, izkazujejo visoko stopnjo napačne razvrstitve, kadar se uporabljajo pri nekaterih demografskih skupinah, kot so ženske in ljudje z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem⁴⁵. To lahko privede do pristranskih rezultatov in v končni fazi do diskriminacije⁴⁶. Komisija in agencija eu-LISA si prizadevata za uvedbo tehnologij prepoznavanja obraza v obsežne sisteme IT, ki jih EU uporablja za upravljanje meja in varnost⁴⁷.

Pravila EU o varstvu podatkov že vsebujejo številne zaščitne ukrepe v zvezi z obdelavo biometričnih podatkov za namene edinstvene identifikacije fizične osebe. Prihodnji **predlog horizontalnega zakonodajnega okvira o umetni inteligenci** bo posebej obravnaval tveganje predsodkov in diskriminacije v sistemih umetne inteligence. Pričakuje se, da bo vseboval posebne zahteve glede kakovosti naborov podatkov za učenje in preskusnih postopkov za odkrivanje in popravljanje izkrivljenosti podatkov, kar bo pripomoglo k preprečevanju negativnih diskriminacijskih učinkov že v zgodnji fazi ter zagotovilo stalno spremljanje in previdnost pri upoštevanju obstoječe zakonodaje o enakosti v celotnem življenjskem ciklu umetne inteligence. Biometrična identifikacija na daljavo in druga tehnologija vsiljivega nadzora bi se lahko šteli za uporabo umetne inteligence z visokim tveganjem, ki bi morala izpolnjevati posebne zahteve, zanjo pa bi moralo biti opravljeno predhodno ugotavljanje skladnosti.

Zaposlovanje, izobraževanje, zdravje in stanovanja

⁴¹ COM(2017) 612 final. Komisija zagotavlja platformo za izmenjavo dobrih praks v okviru foruma EU o varovanju javnih prostorov in zagotavlja finančna sredstva za varovanje javnih prostorov.

⁴² Na primer napadi na mošeje v Christchurchu na Novi Zelandiji marca 2019, napadi na cerkve na Šrilanki aprila 2019 ali streljanje v sinagogi v Halleju v Nemčiji oktobra 2019.

⁴³ COM(2020) 605 final.

⁴⁴ Bela knjiga Komisije o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju (COM(2020) 65 final).

⁴⁵ Glej „[Gender Shades: Intersectional Accuracy Disparities in Commercial Gender Classification](#)“.

⁴⁶ Glej FRA, „[Facial Recognition technology: fundamental rights considerations in the context of law enforcement](#)“.

⁴⁷ To bo temeljilo na obstoječem delu Skupnega raziskovalnega središča. Protokol bo najprej razvit za prihodnji skupni biometrični sistem v okviru sistema vstopa/izstopa, v naslednji fazi pa bo razširjen na schengenski informacijski sistem.

Kljub naprednemu pravnemu okviru za boj proti diskriminaciji še vedno obstajajo neenakosti pri dostopu do zaposlitve, izobraževanja, zdravstvenega varstva in stanovanj, zakonodajo pa je treba podpreti z ukrepi politike. Če pravno varstvo ne bo zadostovalo, se bo Komisija proti rasizmu borila tudi s programi politike in financiranja.

Cilj **evropskega stebra socialnih pravic** je pravičnost v vsakdanjem življenju vseh državljanek in državljanov, ne glede na to, ali se učijo, so zaposleni, iščejo zaposlitev ali so upokojeni, ne glede na to, ali živijo v mestu ali na podeželju, in ne glede na osebne značilnosti, vključno z raso ali narodnostjo. Akcijski načrt o evropskem stebri socialnih pravic, ki ga bo Komisija predstavila leta 2021, bo dodatno podprl enakost na trgu dela, tudi za osebe z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem⁴⁸. Komisija bo leta 2021 predstavila tudi **jamstvo za otroke**, katerega cilj bo vsem otrokom v stiski zagotoviti boljšo socialno vključenost in dostop do ključnih storitev.

Uspešna in socialna Evropa je odvisna od nas vseh. Vendar je kriza zaradi COVID-19 razkrila ali celo povečala neenakosti. Komisija bo v celoti izkoristila možnosti, ki jih na področju strukturnih reform ponujata instrument **Next Generation EU** in instrument za **tehnično podporo**, ter bo z državami članicami sodelovala za zagotovitev, da bo podpora na področjih, kot so trg dela, izobraževanje in usposabljanje, socialna zaščita, zdravstveno varstvo in stanovanja, prispevala k enakosti.

V programskem obdobju 2021–2027 bodo skladi EU podpirali prizadevanja držav članic za spodbujanje socialnega vključevanja⁴⁹ z zagotavljanjem enakih možnosti za vse in bojem proti diskriminaciji. Skladi EU bodo spodbujali razvoj infrastrukture in enak dostop do trga dela, zdravstvenega in socialnega varstva, stanovanj ter do visokokakovostnih, nesegregiranih in vključujočih storitev na področju izobraževanja in usposabljanja za vse, zlasti za prikrajšane skupine.

- **Zaposlovanje**

Na področju zaposlovanja je prepovedana diskriminacija na podlagi spola, rase ali narodnosti, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti ter vere ali prepričanja. Kljub temu je diskriminacija na delovnem mestu ali pri iskanju zaposlitve zelo razširjena; ima lahko več oblik in na nekatere skupine vpliva bolj kot na druge⁵⁰. Osebe afriškega porekla opažajo na primer posebej močno neskladje med kakovostjo svoje zaposlitve in stopnjo izobrazbe, ki se kaže v nižji postavki pri plačilu za delo pri osebah s terciarno izobrazbo v primerjavi s splošnim prebivalstvom⁵¹. Obstajajo dokazi, da kandidati, ki se v svojem življenjepisu odkrito opredelijo kot muslimani, prejmejo manj vabil na razgovor za delovno mesto v primerjavi z enako usposobljenimi kandidati, ki predložijo versko nevtralen življenjepis⁵². V primerjavi s splošnim prebivalstvom je tudi veliko več mladih severnoafriškega porekla,

⁴⁸ Sporočilo [Močna socialna Evropa za pravičen prehod](#), COM(2020) 14 final.

⁴⁹ Zlasti Evropski socialni sklad plus (ESS+) in Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR). V okviru predlaganega ESS+ morajo države članice dodeliti vsaj 25 % sredstev ESS+ za ukrepe, ki spodbujajo socialno vključevanje in so namenjeni tistim, ki najbolj potrebujejo pomoč. Prav tako se želi pri podpori najranljivejšim doseči splošni cilj 4 %. Poleg specifičnega cilja ESS+ se lahko za vključevanje marginaliziranih skupnosti uporabi več drugih instrumentov financiranja EU.

⁵⁰ Glej FRA (2017a) in FRA (2017b). Na vprašanje o izkušnjah, pridobljenih v 12 mesecih pred raziskavo, je 13 % muslimanskih anketirancev na primer odgovorilo, da so se pri iskanju zaposlitve počutili diskriminirani. Podobne izkušnje z diskriminacijo pri iskanju zaposlitve so bile ugotovljene pri 16 % anketiranih Romov in 15 % oseb severnoafriškega izvora.

⁵² Glej raziskovalni projekt v okviru programa Obzorje 2020 o rasti, enakih možnostih, migracijah in trgih (GEMM): <http://gemm2020.eu/>.

afriškega porekla ali iz romskih skupnosti, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo⁵³. Izzivi se bodo ob krizi zaradi COVID-19 verjetno še poslabšali, saj upad gospodarske rasti povečuje neenakost. V zvezi s tem je ključno popolno izvajanje in izvrševanje obstoječih pravnih instrumentov. Tudi akcijski načrt o evropskem stebru socialnih pravic bo prispeval k boljšemu obravnavanju diskriminacije na področju zaposlovanja.

S pridobitvijo pravih znanj in spretnosti je poleg tega lažje najti zaposlitev, ostati zaposlen in prehajati med zaposlitvami. Zato je treba omogočiti enak dostop do dodatnih možnosti za izpopolnjevanje za vse ljudi, ne glede na raso ali narodnost in druge podlage za diskriminacijo. Komisija je nedavno sprejela **evropski program znanj in spretnosti**⁵⁴, katerega temelj je socialna pravičnost, vključno s **priporočilom Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju**, v katerem se poziva, naj bodo programi poklicnega izobraževanja in usposabljanja vključujoči za ranljive skupine, vključno z osebami z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem⁵⁵. Mladi iz prikrajšanih skupin, kot so mladi z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem ali mladi migranti, se soočajo z dodatnimi ovirami pri vstopu na trg dela. **Okrepljeno jamstvo za mlade** priznava te težave in državam članicam priporoča, naj okrepijo vzpostavljanje stikov z najranljivejšimi mladimi ter ustrezno pozornost namenijo vsem oblikam diskriminacije⁵⁶. **Evropska mreža javnih zavodov za zaposlovanje (JZZ)** bo opredelila pristope k nediskriminaciji v javnih zavodih za zaposlovanje po vsej EU in spodbujala vzajemno učenje na tej osnovi⁵⁷. Socialna podjetja in socialno gospodarstvo v širšem smislu so tudi lahko pobudniki v gibanju proti rasni neenakosti, njihova vloga pa bo obravnavana v **evropskem akcijskem načrtu za socialno gospodarstvo**, ki ga bo Komisija predstavila leta 2021.

- *Izobraževanje*

V skladu z direktivo o rasni enakosti morajo imeti otroci iz vseh rasnih ali etničnih okolij enak dostop do izobraževanja. Učitelji morajo biti usposobljeni za delo z vsemi otroki in upoštevati potrebe učencev iz različnih okolij, tudi ko gre za vprašanja, povezana z rasno diskriminacijo. Šole bi morale biti varna zatočišča brez ustrahovanja, rasizma in diskriminacije. Otroke bi bilo treba zgodaj poučevati o enakosti, spoštovanju in vključevanju ter jim omogočiti, da te vrednote spodbujajo med vrstniki in v svojih skupnostih⁵⁸.

Za vsebino in organizacijo sistemov izobraževanja in usposabljanja so odgovorne države članice, krepitev vključujočega izobraževanja pa je ena od prednostnih nalog sodelovanja EU. Vključevanje in pravičnost v izobraževanju bosta med prednostnimi razsežnostmi **evropskega izobraževalnega prostora**. Ta zahteva po vključevanju in pravičnosti velja tudi za digitalno učenje in izobraževanje v okviru posodobljenega **akcijskega načrta za digitalno izobraževanje**, ki bo predstavljen letos. Komisija bo leta 2021 predstavila celovito strategijo o otrokovih pravicah, ki bo vključevala ukrepe za boj proti rasizmu in diskriminaciji. Šole imajo ključno vlogo pri zmanjševanju rasnih stereotipov in predsodkov med otroki.

⁵³ Tako na primer v Avstriji do 76 % mladih afriškega porekla ni zaposlenih, se ne izobražujejo ali usposablajo, v primerjavi z 8 % pri splošnem prebivalstvu (FRA (2018), [Being Black in EU](#)).

⁵⁴ Sporočilo [Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost](#) (COM(2020) 274 final).

⁵⁵ COM(2020) 275 final.

⁵⁶ Predlog za priporočilo Sveta Most do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade (COM(2020) 277 final).

⁵⁷ Sporočilo Podpiranje zaposlovanja mladih: most do delovnih mest za naslednjo generacijo (COM(2020) 276 final).

⁵⁸ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-10-key-topics-combating-racism-a/16808b75f7>.

Tudi mladi imajo lahko pomembno vlogo v boju proti rasizmu in diskriminaciji. Komisija je skupaj z državami članicami zbrala mnenja mladih Evropejcev v okviru procesa mladinskega dialoga EU, ki je privedel do 11 evropskih ciljev mladih⁵⁹. Ti predstavljajo vizijo Evrope, ki mladim omogoča, da v celoti uresničijo svoj potencial ter spodbujajo enakost in vključevanje v družbo.

Program **Erasmus+** financira projekte, ki prispevajo k vključevanju pripadnikov manjšinskega rasnega ali narodostnega ozadja⁶⁰. Podobno lahko tudi **evropska solidarnostna enota** spodbuja široko udeležbo pri solidarnostnih aktivnostih, ki so usmerjene v boj proti rasizmu in diskriminaciji⁶¹. Prihodnji programi⁶² bodo zagotovili prizadevanja za spodbujanje socialne vključenosti in izboljšanje vzpostavljanja stikov z ljudmi, ki imajo manj priložnosti, med drugim z odpravljanjem ovir, s katerimi se soočajo nezadostno zastopane skupine in manjšine pri dostopu do priložnosti, ki jih ponujajo programi, ter z uvajanjem organizatorjev projektov in udeležencev, da bodo ti z ljudmi iz različnih okolij komunicirali z občutkom.

Mreža za ozaveščanje o radikalizaciji⁶³ bo podpirala prizadevanja učiteljev, mladinskih delavcev in vseh starostnih skupin znotraj širše skupnosti pri obravnavanju polariziranih razprav in stigmatizirajočega govora v razredu.

- **Zdravstvo**

Kriza zaradi COVID-19 je opozorila⁶⁴ na posledice obstoječih neenakosti na področju zdravja, ki so prizadele ljudi z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem⁶⁵. Rasizem povzroča travme in lahko prizadene tudi duševno zdravje posameznikov. Novi **program EU za zdravje** in evropski načrt za premagovanje raka bosta obravnavala neenakosti na področju zdravja z upoštevanjem posebnih potreb različnih skupin. Izmenjava najboljših praks med zdravstvenimi delavci po vsej EU ter razprave z organizacijami bolnikov in civilno družbo bodo pomagale zagotoviti pristop, osredotočen na pacienta, ki bo upošteval posebne potrebe ljudi z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem. **Platforma za zdravstveno politiko EU**⁶⁶ bo posebej osredotočena na zmanjševanje neenakosti na podlagi rase ali narodnosti ter bo omogočila posredovanje predlogov civilne družbe oblikovalcem zdravstvene politike na ravni EU in nacionalni ravni. **Usmerjevalna skupina Komisije za spodbujanje zdravja, preprečevanje bolezni in obvladovanje nenalezljivih bolezni**⁶⁷ bo pozvana, naj izbere

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals> ; ti so vključeni v strategijo EU za mlade 2019–2027.

⁶⁰ Program Erasmus+ je od leta 2014 podprl približno 26 000 projektov (z več kot 708 000 udeleženci), ki obravnavajo teme, kot so enakost in nediskriminacija, medkulturni/medverski dialog in vključevanje.

⁶¹ Od leta 2018 je bilo v okviru evropske solidarnostne enote na tem področju podprtih 2 100 projektov, v katere je bilo vključenih več kot 14 500 mladih.

⁶² Strategija bo v celoti zajela izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport. Izvajala se bo ves čas trajanja prihodnjih programov Erasmus+ in evropske solidarnostne enote.

⁶³ Glej https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran_en

⁶⁴ Glej „The COVID-19 pandemic: power and privilege, gentrification, and urban environmental justice in the global north“, Cities & Health and National Center for Immunization and Respiratory Diseases (NCIRD).

⁶⁵ Po (FRA) EU-MIDIS II so romske ženske, stare 50 let ali več, poročale o svojem zdravstvenem stanju kot „slabem“ ali „zelo slabem“ skoraj dvakrat pogosteje kot druge ženske (55 % romskih žensk oziroma 29 % drugih žensk).

⁶⁶ Platforma za zdravstveno politiko EU (<https://webgate.ec.europa.eu/hpf/>) je interaktivno orodje za spodbujanje razprav o vprašanih javnega zdravja ter izmenjavo znanj in najboljših praks. Združuje 7 000 registriranih nevladnih organizacij, skupin in zainteresiranih strani ter jih vabi, naj si med seboj in s Komisijo izmenjujejo informacije, združujejo svoje strokovno znanje v skupnih izjavah in razširjajo ukrepe v širši javnosti.

⁶⁷ Glej https://ec.europa.eu/health/non_communicable_diseases/steeringgroup_promotionprevention_sl.

najboljše prakse za vključevanje pripadnikov manjšinskih ras ali narodnosti v strategije za preventivo na področju zdravja, ki jih je treba okrepiti s proračunsko podporo EU. K temu bi lahko prispevali tudi dodatni raziskovalni projekti v okviru programa **Obzorje Evropa**. Treba bi bilo raziskati socialno-ekonomske zdravstvene dejavnike z vidika rase.

- *Stanovanja*

Posameznike, ki jih prizadene rasna diskriminacija, bolj ogrožajo slabe stanovanjske razmere in stanovanjska segregacija⁶⁸. Diskriminacija na stanovanjskem trgu⁶⁹ krepi segregacijo⁷⁰, kar posredno vpliva na možnosti izobraževanja ali zaposlovanja, pri družinah z otroki pa je prisoten znaten škodljiv učinek na razvoj otrok.

Za ukrepe⁷¹ za preprečevanje in/ali obravnavanje socialne in stanovanjske segregacije⁷² so v prvi vrsti odgovorni nacionalni in lokalni organi. **Skladi kohezijske politike**⁷³ bodo v obdobju 2021–2027 še naprej ključni instrumenti za podpiranje ukrepov za nesegregirana stanovanja ter zagotavljanje dostopa do vključujočih in visokokakovostnih splošno razširjenih storitev. Skladnost z Listino EU o temeljnih pravicah bo še naprej bistvenega pomena, pri čemer bo izključena finančna podpora za ukrepe, ki prispevajo k ustvarjanju nove segregacije v kakršni koli obliki. Komisijina pobuda val prenove bo podprla energetska učinkovitost v socialnih stanovanjih in drugih stanovanjih za osebe z nizkimi dohodki.

Komisija bo:

- zagotovila, da bo zakonodajni okvir o umetni inteligenci posebej obravnaval tveganje predsodkov in diskriminacije v sistemih umetne inteligence;
- uporabila ukrepe politike in programe financiranja za boj proti rasizmu in diskriminaciji pri dostopu do zaposlitve, izobraževanja in usposabljanja, zdravstvenega varstva, socialne zaščite in stanovanj;
- zagotovila, da bo prihodnja celovita strategija o otrokovih pravicah vsebovala posebne ukrepe za boj proti rasizmu in diskriminaciji.

Komisija poziva države članice, naj:

- okrepijo prizadevanja za preprečevanje diskriminatornih pristopov organov kazenskega pregona in povečajo verodostojnost dela organov kazenskega pregona v boju proti kaznivim dejanjem iz sovraštva;
- pripravijo nacionalne odzive na nasilni ekstremizem ter opredelijo vrzeli in najboljše

⁶⁸ Služba Evropskega parlamenta za raziskave, [The Cost on Non-Europe in the area of Equality and the Fight against Racism and Xenophobia](#).

⁶⁹ V skladu s poročilom agencije FRA „Being Black in Europe“ skoraj polovica anketirancev živi v prenaseljenih stanovanjih (45 %) v primerjavi s 17 % splošnega prebivalstva v EU. Desetina anketirancev (12 %) živi v razmerah hude stanovanjske prikrajšanosti, prenaseljenih stanovanjih, kjer na primer pušča streha, gnijejo stene ali okna, ni kadi ali tuša in notranjega stranišča ali pa je stanovanje pretemno.

⁷⁰ Za segregacijo sta značilna fizična in socialna ločitev pripadnikov marginalizirane skupine od pripadnikov nemarginaliziranih skupin ter neenak dostop do splošno razširjenih, vključujočih in visokokakovostnih storitev.

Glej http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregati_on_en.pdf.

⁷¹ To lahko vključuje širok nabor ukrepov, kot so razvoj infrastrukture v javnih storitvah, zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje, ukrepi na področju zdravja in stanovanj ter krepitev skupnosti.

⁷² Marginalizirane in segregirane skupnosti je mogoče opredeliti z razvojem zemljevidov revščine na ravni nomenklature statističnih teritorialnih enot (NUTS) 3 in na nižjih ravneh.

⁷³ Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad in Evropski socialni sklad+ (ESS+).

prakse pri spopadanju z njim.

Agencija FRA bi morala zbirati podatke in razširjati dobre prakse, ki spodbujajo pošteno policijsko obravnavo. Agencija CEPOL bi morala izvajati učinkovite programe usposabljanja.

3. Strukturni rasizem – reševanje osnovnega problema

Rasizem ima pogosto korenine globoko v zgodovini naše družbe ter se prepleta z družbenimi kulturnimi temelji in normami. To se lahko odraža v načinu delovanja družbe, porazdelitvi moči ter interakciji državljanov z državo in javnimi organi. Lahko je nezaveden in se pogosto zazna kot neupoštevanje interesov ljudi, ki jih je rasizem prizadel, in ne nujno kot neposreden poskus izključitve. Ker je lahko učinek strukturnega rasizma ravno tako globok in škodljiv kot posamezni primeri rasizma, je treba priznati njegov obstoj in ga obravnavati s proaktivnimi politikami. Medsektorski pristop pogloblja razumevanje strukturnega rasizma in povečuje učinkovitost odzivov.

3.1. Politike za spremembo trendov

Boj proti stereotipom in ozaveščanje o zgodovini

Stereotipi so lahko stari stoletja, njihov vpliv na odnose je trdovraten in pogosto vodijo v začaran krog. Stereotipi se prepogosto krepijo s težnjo po družbenih delitvah, zaradi katerih je manjšinam odrejen drugačen prostor kot večini, tako v socialnem kot tudi v fizičnem smislu.

Predsodke in stereotype je mogoče obravnavati predvsem s priznavanjem **zgodovinskih izvorov rasizma**. Kolonializem, suženjstvo in holokavst so del naše zgodovine in imajo še vedno daljnosežne posledice za današnjo družbo. Ohranjanje spomina je pomembno za spodbujanje vključevanja in razumevanja: kot je Evropski parlament⁷⁴ že predlagal, bi morala EU na primer izrecno obeležiti ključne spominske dneve, povezane z rasizmom, kot je **mednarodni dan odprave suženjstva**⁷⁵. Zgodovina in poučevanje zgodovine sta pomembna osrednja tema programov **Sveta Evrope** na področju izobraževanja⁷⁶. Svet Evrope je julija 2020 sprejel priporočilo, v katerem poziva k vključitvi zgodovine Romov in/ali potujočih skupin v šolske učne načrte in učno gradivo. V okviru ukrepov EU na področju **kulture in vrednot** bosta programa Ustvarjalna Evropa in program za državljanstvo, enakost, pravice in vrednote nudila podporo projektom, ki si prizadevajo za odpravo ovir in spodbujajo socialno vključevanje in udeležbo premalo zastopanih in prikrajšanih skupin, ob upoštevanju vidikov, kot sta položaj manjšin v evropski družbi in zgodovinska dediščina kolonializma.

Način, na katerega so ljudje z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem predstavljeni v **medijih**, in to, ali so sploh zastopani, lahko okrepi negativne stereotipe, njihova premajhna zastopanost v medijskih poklicih pa še dodatno krepi ta trend. Za uravnoteženo demokratično razpravo so potrebni neodvisni in pluralistični mediji. Spodbujanje uravnoteženega in

⁷⁴ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 26. marca 2019 o temeljnih pravicah oseb afriškega porekla v Evropi.

⁷⁵ Ključni dnevi so mednarodni dan spomina na holokavst (27. januar), mednarodni dan boja proti rasni diskriminaciji (21. marec), evropski dan spomina na žrtve holokavsta nad Romi (2. avgust) in mednarodni dan odprave suženjstva (2. december).

⁷⁶ Glej <https://www.coe.int/en/web/history-teaching>.

pozitivnega diskurza, povečanje ozaveščenosti in znanja novinarjev ter spodbujanje medijske pismenosti so ključni načini za prispevanje k vključujočim družbam. Komisija bo na podlagi seminarjev o Romih⁷⁷ pripravila vrsto seminarjev o rasnih in narodnostnih stereotipih, na katerih bodo sodelovali novinarji, organizacije civilne družbe in predstavniki manjšinskih rasnih ali narodnostnih skupin. Poleg tega Komisija sodeluje z Evropsko zvezo novinarjev pri vrsti spletnih seminarjev, načrtovanih za začetek leta 2021, da bi spodbudila ozaveščenost in uravnoteženo pripovedovanje zgodb o muslimanih in islamu. Kulturna in ustvarjalna industrija se sooča s podobnimi izzivi, kot so premajhna zastopanost med filmskimi ustvarjalci ali stereotipi znotraj drugih kulturnih dosežkov. Hkrati je lahko ta industrija močno orodje za spodbujanje enakosti, raznolikosti in vključevanja.

V letu 2021 in pozneje bo Komisija na podlagi izkušenj iz preteklih pobud spodbujala ozaveščanje s ciljno usmerjenimi komunikacijskimi dejavnostmi. To bo vključevalo vzpostavljanje stikov s političnimi, športnimi, poslovnimi ali kulturnimi osebnostmi na visoki ravni ter vabila širše prepoznavnim organizacijam, da ponudijo svojo podporo.

Eden od ciljev **dezinformacij** je lahko, da so usmerjene zlasti v manjšine, lahko pa netijo tudi socialne nemire v širšem okviru. Med pandemijo COVID-19 so bili zaznani mnogi taki primeri⁷⁸. Delo **Evropske opazovalnice digitalnih medijev** pri podpori preverjevalcem dejstev in raziskovalcem v boju proti dezinformacijam bo osredotočeno konkretno na dezinformacije in zarote, usmerjene proti manjšinskim skupnostim. Pomemben del kampanj medijske pismenosti je tudi blažitev diskurzov na podlagi rasne diskriminacije, ki se širijo z dezinformacijami. **Projekti „medijska pismenost za vse“**⁷⁹ podpirajo te cilje. To delo se bo nadalje razvijalo v prihodnjem akcijskem načrtu za evropsko demokracijo ter akcijskem načrtu za medijski in avdiovizualni sektor.

Ukrepi EU na področju **športa** prav tako prednost namenjajo projektom, ki se borijo proti stereotipom in spodbujajo socialno vključevanje prek športa, tudi v sodelovanju s ključnimi organizacijami, kot sta Združenje evropskih nogometnih zvez (UEFA) in Mednarodna zveza nogometnih združenj (FIFA)⁸⁰. V okviru programa Erasmus+ za obdobje 2021–2027⁸¹ bo poseben poudarek na množičnih športih⁸² olajšal sodelovanje ljudem vseh ozadij, tudi tistim z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem. Kulturni sektor, od glasbe do kinematografov in uprizoritvenih umetnosti, je močno področje za spodbujanje vključevanja in boja proti rasizmu.

Pravi podatki za ozaveščene odločitve politike

Točni in primerljivi podatki so bistvenega pomena, da lahko oblikovalci politik in javnost ocenijo obseg in naravo diskriminacije ter oblikujejo, prilagajajo, spremljajo in vrednotijo politike. Zaradi tega je treba **podatke razčleniti po narodnosti ali rasi**⁸³. Vendar so v

⁷⁷ Glej https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=30548.

⁷⁸ Skupno sporočilo, Boj proti dezinformacijam v zvezi s COVID-19 – kaj je res in kaj ne (JOIN(2020) 8).

⁷⁹ Pripravljalni ukrepi podpirajo novo izobraževalno gradivo za boj proti dezinformacijam in oblikovanje načinov za ozaveščanje o tehnikah, ki jih običajno uporabljajo zlonamerni akterji za ustvarjanje, razširjanje in napihovanje dezinformacij prek interneta.

⁸⁰ Skupne pobude vključujejo kampanje UEFA Respect, #EqualGame in #WePlayStrong ter kampanje FIFA #stopracism in #stopviolence.

⁸¹ COM(2018) 367 final.

⁸² t.j. organiziran šport, s katerim se na lokalni ravni ukvarjajo amaterski športniki, in „šport za vse“.

⁸³ Že Svetovna konferenca ZN proti rasizmu, rasni diskriminaciji, ksenofobiji in s tem povezani nestrpnosti leta 2002 in akcijski program iz Durbanu sta potrdila potrebo po zbiranju razčlenjenih podatkov v statistiki prebivalstva, ki se zbirajo z izrecnim soglasjem anketirancev na podlagi njihove samoopredelitve in v skladu

primerjavi s podatki o diskriminaciji na drugih podlagah, kot so spol, invalidnost in starost, taki podatki razmeroma redki. Med ovire se uvrščajo težave pri vzpostavljanju skupne metodologije, pri čemer nekatere države članice take podatke zbirajo, druge pa se temu pristopu zavestno izogibajo. Zato se številne raziskave osredotočajo na dojetje diskriminacije ali uporabljajo merila, kot sta državljanstvo ali država rojstva. Zbiranje zanesljivih in primerljivih podatkov na evropski in nacionalni ravni je bistven predpogoj za učinkovito ukrepanje.

Agencija **FRA** ima pomembno vlogo, saj na primer sodeluje s Komisijo pri podpiranju prizadevanj držav članic za izboljšanje zbiranja in beleženja podatkov o kaznivih dejanjih iz sovraštva. V naslednjih dveh letih bo agencija FRA opravila nove raziskave o položaju priseljencev in potomcev priseljencev ter o diskriminaciji in kaznivih dejanjih iz sovraštva do Judov. Raziskave **Eurobarometra** o diskriminaciji⁸⁴ se bodo še naprej redno izvajale, tako da bo mogoče spremljati spremembe v odnosu in dojetanju.

Organi za enakost lahko koristno sodelujejo pri preučevanju lastnih sistemov za zbiranje podatkov o enakosti, odpravljanju ovir za učinkovitost in/ali primerljivost in interoperabilnost takih sistemov ter razmisleku o tem, kako bi lahko najboljše izboljšali in uskladili svoje zbiranje podatkov. Komisija bo podprla prizadevanja za razvoj takšnega usklajevanja.

Vendar je potreben večji korak k **novemu pristopu za zbiranje podatkov o enakosti**. Predpogoj za napredek v smeri skupnega nabora podatkov je popolno spoštovanje ustavnih norm, zakonodaje EU o varstvu podatkov in Listine EU o temeljnih pravicah. Vzpostaviti je treba zaščitne ukrepe za zagotovitev, da občutljivih podatkov o enakosti ni mogoče povezati s posameznikom. To pomeni popolno skladnost s pravili o varstvu podatkov, zlasti s ciljem ublažitve morebitnih tveganj nepravilne uporabe ali zlorabe. Komisija bo organizirala okroglo mizo o podatkih o enakosti, na kateri bodo sodelovali ključni deležniki⁸⁵, da bi se preučile ovire za zbiranje podatkov v zvezi z raso ali narodnostjo in opredelili načini za bolj usklajen pristop, tudi v zvezi s presečnimi podatki, ki se nanašajo na primer na vero ali prepričanje in spol. Cilj **držav članic** bi moral biti, da ob popolnem spoštovanju nacionalnih okvirov preidejo k **zbiranju podatkov, razčlenjenih na podlagi rase ali narodnosti**, da bi zajele tako subjektivne izkušnje z diskriminacijo in viktimizacijo kot strukturne vidike rasizma in diskriminacije. Ti podatki bi morali biti celoviti, zanesljivi, redni in pravočasni; vključeni v raziskave na ravni EU in nacionalni ravni; ter tako reprezentativni kot tudi primerljivi⁸⁶.

Eurostat bo leta 2021 v okviru raziskave o delovni sili v EU uvedel poseben modul o položaju migrantov na trgu dela, ki bo vključeval vidike, povezane z diskriminacijo na delovnem mestu.

Komisija bo:

- izvedla vrsto ukrepov za obravnavanje rasnih in narodnostnih stereotipov skupaj z

s standardi človekovih pravic, ki varujejo zasebnost;
https://www.un.org/en/durbanreview2009/pdf/DDPA_full_text.pdf.

⁸⁴ Nadaljnje ukrepanje na podlagi [raziskave Eurobarometer 493 o diskriminaciji v EU iz leta 2019](#) in prejšnjih raziskav.

⁸⁵ Vključno z organi za enakost, civilno družbo, akademiki, institucijami EU, organi EU, kot so Evropski nadzornik za varstvo podatkov, agencija FRA in druge agencije EU, podjetji, statističnimi uradi, zdravstvenimi delavci, mednarodnimi organizacijami, predstavniki držav članic itd.

⁸⁶ Glej [smernice](#), pripravljene v podskupini za podatke o enakosti v okviru skupine na visoki ravni za nediskriminacijo in raznolikost. Glej tudi „[načela in priporočila za popise prebivalstva in stanovanj](#)“ [statistične komisije ZN](#).

mediji, civilno družbo in predstavniki ljudi z manjšinskim rasnim ali narodnostnim ozadjem;

- uvedla ukrepe za dosleden pristop k zbiranju podatkov o enakosti, zlasti v zvezi s podatki, razčlenjenimi glede na raso ali narodnost.

Komisija poziva države članice, naj:

- dejavno obravnavajo rasne in etnične stereotipe prek medijev, izobraževanja, kulture in športa;
- izboljšajo zbiranje podatkov, razčlenjenih po rasnem ali etničnem poreklu.

3.2. Okvir za uresničevanje Uporaba orodij EU v polnem obsegu

Ukrepi na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni

- Nacionalni akcijski načrti

Rasizem je treba obravnavati celostno in na vseh ravneh. Izkazalo se je, da se države članice lahko z nacionalnimi akcijskimi načrti učinkovito odzivajo na rasizem in rasno diskriminacijo, hkrati pa konkretne ukrepe prilagajajo lastnim razmeram. Vendar pa ima glede na nedavno poročilo agencije FRA take načrte le približno polovica držav članic⁸⁷. Komisija spodbuja **vse države članice, naj oblikujejo in sprejmejo nacionalne akcijske načrte proti rasizmu in rasni diskriminaciji**. Poleg usmerjanja prizadevanj za boj proti rasizmu v nacionalnem okviru bi se lahko akcijski načrti uporabili kot orodje za izmenjavo dobrih praks med državami članicami.

Komisija predlaga sodelovanje z državami članicami pri opredelitvi skupnih vodilnih načel za nacionalne akcijske načrte ob tesnem sodelovanju civilne družbe in organov za enakost. Komisija bo do konca leta 2021 predstavila glavna načela in elemente, potrebne za pripravo učinkovitih nacionalnih akcijskih načrtov⁸⁸. To bi lahko vsem državam članicam služilo kot podlaga pri razvoju in sprejetju nacionalnih akcijskih načrtov do konca leta 2022.

Skupna vodilna načela bi lahko vključevala:

- ✓ ukrepanje na podlagi področij politike⁸⁹, določenih v tem akcijskem načrtu na ravni EU, kot so zakonodaja za boj proti rasizmu, preprečevanje diskriminacije s strani organov kazenskega pregona ali nediskriminacija pri izobraževanju in usposabljanju, zaposlovanju, zdravju in stanovanjih; zasnovo na podlagi celovite ocene ukrepov, potrebnih na nacionalni ravni na vseh področjih iz tega akcijskega načrta;

⁸⁷ V skladu s poročilom agencije FRA iz leta 2020 (junij 2020, FRA) je 15 držav članic leta 2019 začelo pripravljati vladne akcijske načrte proti rasizmu, rasni/narodnostni diskriminaciji in s tem povezani nestrpnosti (Belgija, Češka, Finska, Francija, Hrvaška, Irska, Italija, Litva, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Slovaška, Španija, Švedska in Združeno kraljestvo).

⁸⁸ To delo se bo nadaljevalo z novo skupno podskupino, ki jo bodo sestavljali strokovnjaki iz skupine na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti ter skupine na visoki ravni za nediskriminacijo.

⁸⁹ Zakonodaja o nediskriminaciji in vloga organov za enakost; sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva; nezakonito profiliranje s strani organov kazenskega pregona; tveganja, ki jih prinašajo nove tehnologije; stereotipi in zgodovinska ozaveščenost; enak dostop do izobraževanja, zaposlitve, zdravstvenega varstva in stanovanja; vključevanje vprašanja enakopravnosti na nacionalni ravni; vključevanje regionalne in lokalne ravni; financiranje boja proti rasizmu; zbiranje podatkov, dialog s civilno družbo.

- ✓ prilagoditve socialnemu, zgodovinskemu in kulturnemu okviru ter posebnostim države⁹⁰, da se zadovoljijo najnujnejše potrebe;
- ✓ vključevanje regionalnih in lokalnih organov ter civilne družbe in organov za enakost v oblikovanje, izvajanje in ocenjevanje teh akcijskih načrtov;
- ✓ vključevanje zbiranja podatkov in opredelitev kazalnikov za merjenje napredka;
- ✓ izhajanje iz praktičnih smernic⁹¹ Urada visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice ter opredeljeni ključni elementi in načela za pripravo takšnih načrtov.

Komisija poziva države članice, naj redno poročajo o izvajanju nacionalnih akcijskih načrtov. To bo ključno za izmenjavo dobrih praks, vzajemno učenje in oceno napredka na nacionalni ravni ter na ravni EU. Komisija predlaga redno poročanje o izvajanju nacionalnih akcijskih načrtov za boj proti rasizmu, pri čemer naj bi se prvo poročilo predstavilo konec leta 2023.

- ***Mobilizacija na regionalni in lokalni ravni za doseganje znatnejšega učinka na terenu***

Lokalni organi imajo veliko izkušenj z razvijanjem učinkovitih strategij za boj proti rasizmu in z vzpostavljanjem mrež⁹². Komisija bo še naprej podpirala take programe in mreže⁹³. O teh temah bi se lahko na primer razpravljalo v okviru **programa URBACT** (ki se podpira s sredstvi za financiranje kohezijske politike in povezuje oblikovalce mestnih politik). To delo se lahko opira tudi na sodelovanje z mrežo velikih evropskih mest (EUROCITIES) in **Evropsko koalicijo mest proti rasizmu**⁹⁴ pod vodstvom Unesca. Druge lokalne pobude, kot sta program za mednarodno sodelovanje med mesti (IUC)⁹⁵ ali Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo⁹⁶, bi se lahko poleg tega, da podpirajo socialno vključevanje na področjih, kot sta boj proti energijski revščini ali dostop do dostojnega stanovanja, uporabile tudi kot platforme ali modeli za nadaljnje razvijanje ukrepov za spodbujanje rasne enakosti na ravni mest.

V okviru projektov **mrež mest**⁹⁷ bi bilo treba prednostno spodbujati ozaveščenost in izgradnjo znanja o vlogi pripadnikov manjšinskih ras ali narodnosti v evropski družbi in kulturi. Komisija bo za priznanje in prepoznavnost prizadevanj mest za vzpostavitev trdnih politik vključevanja na lokalni ravni uvedla letno imenovanje **evropskih prestolnic vključenosti in raznolikosti**.

Podeželska območja se soočajo s posebnimi izzivi, kot so oddaljenost, razmeroma velik delež na novo prispelih oseb v prebivalstvu (pogosto so prva točka prihoda migrantov), morebitno pomanjkanje osnovnih storitev in infrastrukture ter višja stopnja revščine in brezposelnosti. Skladi EU dopolnjujejo nacionalne ukrepe za soočanje z izzivi ranljivih

⁹⁰ Kot so sestava prebivalstva, posebne zgodovinske in pravne okoliščine ter obseg vsakodnevne razširjenosti diskriminacije.

⁹¹ <https://www.refworld.org/docid/5566debe4.html>. V smernicah so države pozvane, naj določijo cilje in ukrepe, imenujejo pristojne državne organe, določijo ciljne datume, vključijo kazalnike uspešnosti ter zagotovijo mehanizme spremljanja in ocenjevanja.

⁹² Ključne mreže so med drugim Mesta v EU proti radikalizaciji, nordijska varna mesta, mreža močnih mest in Evropski forum za varnost v mestih.

⁹³ Kot je partnerstvo za vključevanje migrantov in beguncev v okviru agende EU za mesta, glej <https://www.inclusionpartnership.com>.

⁹⁴ Glej <https://www.eccar.info/>.

⁹⁵ Glej <https://iuc.eu/na/home/>.

⁹⁶ Pobudo je leta 2008 začela Komisija, danes pa je Konvencija županov največje gibanje mest, dejavnih na področju energije in podnebja, na svetu, ki deluje v 59 državah ter združuje 10 117 lokalnih organov.

⁹⁷ Ko partnerstvo mest pogloblja in krepi njihovo sodelovanje in razpravo o nekaterih vprašanjih https://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens/funding_en.

podeželskih skupnosti⁹⁸, ki so bodo poskušali odpraviti tudi s prihodnjo dolgoročno vizijo za podeželska območja.

- *Sodelovanje z zasebnim sektorjem*

Poslovne organizacije in posamezna podjetja imajo ključno vlogo pri zagotavljanju nediskriminacije, raznolikosti in vključenosti. Organizacije se s podpisom **listin o raznolikosti**⁹⁹ prostovoljno zavežejo k ustvarjanju in vzdrževanju vključujočega delovnega okolja za svoje zaposlene, ne glede na spol, raso ali narodnost, vero, starost, invalidnost ali spolno usmerjenost. Komisija bo **maja 2021 v mesecu evropskih listin o raznolikosti** organizirala dogodek na visoki ravni, na katerem se bodo zbrali oblikovalci politik, izvršni direktorji podpisnic listin o raznolikosti in drugi deležniki, da bi pregledali ter spodbujali upoštevanje rase in narodnosti v strategijah za raznolikost. Temu bo sledilo oblikovanje **spletnega nabora orodij**, ki bo podjetjem pomagal oceniti njihovo notranjo raznolikost in strategije za raznolikost na podlagi prilagodljivih anket med zaposlenimi, prenosljivega vprašalnika in priporočil za izboljšanje raznolikosti v njihovi organizaciji na podlagi rezultatov ocene.

Vključevanje vidikov

Vključevanje razsežnosti enakosti pri oblikovanju politik, vse od socialne vključenosti do umetne inteligence, od zelenega dogovora do digitalnega vključevanja ter od obravnavanja sovražnega govora do migracijskih politik, pomeni tudi zagotavljanje, da so politike EU in nacionalne politike **v interesu vseh ljudi, ne glede na raso ali narodnost**. Komisija si bo prizadevala zagotoviti, da bo boj proti diskriminaciji na določenih podlagah in pri presekih teh podlag z diskriminacijo na drugih podlagah, kot so spol, invalidnost, starost, vera ali spolna usmerjenost, vključen v vse politike, zakonodajo in programe financiranja EU. Ena od nalog nove notranje projektne skupine za enakost je zagotoviti popolno pokritost vseh področij politike. Oblikovane bodo smernice in usposabljanje o vključevanju vidikov, da bi podprli vse, ki jih zadeva vključevanje vidika enakosti v vse faze ukrepov EU, v celotnem ciklu politike Komisije pa se bo spodbujalo dejavnejše posvetovanje z organizacijami, ki zastopajo pripadnike manjšinskih ras ali narodnosti. Druge institucije EU in nacionalni organi se spodbujajo k sodelovanju pri uspešnih orodjih in praksah za vključevanje. Države članice bodo lahko prek instrumenta za tehnično podporo zaprosile za tehnično podporo pri vključevanju enakosti v procese oblikovanja politik in reform.

Mobilizacija sredstev EU

Proračun EU podpira doseganje ciljev enakosti prek ciljno usmerjenih ukrepov in vključevanja vidikov, tako pa bo tudi v prihodnje. Z dobro zasnovanimi programi, učinkovitim izvajanjem in inteligentnimi kombinacijami financiranja znotraj trdnega pravnega okvira se lahko kar najbolje izkoristijo razpoložljivi viri in zagotovi, da sredstva dosežejo tiste, ki jih najbolj potrebujejo. Predlog Komisije za naslednji **večletni finančni okvir** zagotavlja številne pomembne priložnosti za podpiranje nediskriminacije ter pripadnikov manjšinskih ras ali narodnosti s pomočjo sredstev EU. Medtem ko novi **program za državljane, enakost, pravice in vrednote** določa specifične cilje za boj proti

⁹⁸ Na primer pobuda LEADER, instrument skupne kmetijske politike (SKP), ki temelji na lokalnih skupnostih in uporablja pristop od spodaj navzgor ter se financira iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, podpira razvoj vključujočih podeželskih skupnosti.

⁹⁹ Trenutno se listine o raznolikosti uporabljajo v 24 državah članicah, imajo pa več kot 12 000 podpisnikov (podjetja, javne inštitucije, nevladne organizacije, univerze, sindikati) in zajemajo več kot 16 milijonov zaposlenih; https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management_sl.

diskriminaciji, rasizmu in ksenofobiji, pa bodo tudi drugi skladi, kot je **Obzorje Evropa**, prispevali k podpiranju naložb, ki spodbujajo enakost in vključevanje.

Novi mehanizem za okrevanje in odpornost bo kot del instrumenta **Next Generation EU** podpiral naložbe in reforme, ki so bistvene za trajno okrevanje, ter spodbujal gospodarsko in socialno odpornost ter socialno kohezijo¹⁰⁰. Ta podpora bo državam članicam omogočila spodbujanje vključevanja ranljivih skupin, vključno z Romi ter drugimi pripadniki manjšinskih ras ali narodnosti.

Organizacije civilne družbe so ključni akterji v boju proti rasizmu in diskriminaciji. Cilj Komisije ni le zagotoviti dejavno sodelovanje s civilno družbo, temveč tudi pomagati pri zagotavljanju finančne podpore nevladnim organizacijam in organizacije lokalnih skupnosti. V ta namen si bo Komisija prizadevala **ustvariti močno kulturo partnerstva z akterji civilne družbe**, da bi se socialna vključenost, temeljne pravice in enakost spodbujale vse od zasnove politike do faze izvajanja. Komisija poziva države članice, naj ravnajo enako.

Ker večino proračuna EU izvršujejo države članice¹⁰¹, imajo te ključno vlogo pri oblikovanju ciljno usmerjenih politik in čim boljšem izkoriščanju programov financiranja za podporo tistim, ki sta jih prizadela rasizem in diskriminacija. Države članice so pozvane, naj pri uporabi sredstev v okviru večletnega finančnega okvira in instrumenta Next Generation EU obravnavajo te potrebe. Komisija si bo prizadevala zagotoviti, da bodo prihodnji partnerski sporazumi in načrti skupne kmetijske politike ustrezno obravnavali izzive posameznih držav na področju vključevanja in diskriminacije ter da se bodo ukrepi za spodbujanje enakosti in vključevanja izvajali prek operativnih programov. To podpirajo tudi omogočitveni pogoji za posamezne sklade EU v obdobju 2021–2027, ki jih je predlagala Komisija, da bi zagotovila spoštovanje temeljnih pravic¹⁰², vključno z nediskriminacijo ter enakostjo, vključevanjem in udeležbo Romov¹⁰³.

Boj proti rasizmu in diskriminaciji v okviru zunanje politike

Rasizem je svetovni problem in pomembno je, da so notranji in zunanji ukrepi EU za preprečevanje rasizma in boj proti njemu usklajeni in se medsebojno krepijo. Boj proti rasizmu in diskriminaciji na kakršni koli podlagi je temeljni cilj agende EU na področju človekovih pravic v zunanjih odnosih in se kot tak odraža v vseh mednarodnih sporazumih in dokumentih glede politike zunanjega delovanja EU, vključno z Akcijskim načrtom za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2015–2019¹⁰⁴, vključen pa bo tudi v program, ki bo navedenega nasledil za obdobje 2020–2024 in bo sprejet v zadnjem četrletju leta 2020. Smernice EU o človekovih pravicah za nediskriminacijo v zunanjem delovanju, ki jih je Svet sprejel leta 2019, zagotavljajo konceptualne in operativne smernice za institucije EU in države članice v boju proti rasizmu in rasni diskriminaciji¹⁰⁵. EU spodbuja tudi države v

¹⁰⁰ Da bi prejele podporo, bodo morale države članice oblikovati načrte za okrevanje in odpornost, ki bodo med drugim obravnavali gospodarske in socialne učinke krize.

¹⁰¹ 80 % proračuna EU se izvršuje z deljenim upravljanjem z državami članicami, pri čemer ima Komisija omejene možnosti za oblikovanje ukrepov na terenu.

¹⁰² Z uvedbo horizontalnega omogočitvenega pogoja o učinkoviti uporabi in izvajanju Listine EU o temeljnih pravicah.

¹⁰³ Države članice, ki načrtujejo izvrševanje specifičnega cilja ESS+ glede spodbujanja socialno-ekonomskega vključevanja marginaliziranih skupnosti, kot so Romi, morajo izpolnjevati vse zahteve iz Priloge IV k [predlogu Komisije za uredbo o skupnih določbah za obdobje 2021–2027](#) v zvezi s tematskimi omogočitvenimi pogoji za nacionalne strateške okvire za Rome. Poleg specifičnega cilja ESS+ se lahko za vključevanje marginaliziranih skupnosti uporabi več drugih instrumentov financiranja EU.

¹⁰⁴ Glej https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_0.pdf.

¹⁰⁵ Svet Evropske unije, 18. marec 2019, dok. 6337/19 in dok. 6338/19.

procesu širitve, naj spoštujejo pravni red EU glede obravnavanja diskriminacije, rasizma in ksenofobije. Tudi trgovinska politika EU ima vlogo v boju proti diskriminaciji in rasizmu¹⁰⁶.

Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije ima osrednje mesto v boju EU proti rasizmu pri sodelovanju in političnih dialogih s partnerskimi državami ter regionalnimi in mednarodnimi organizacijami. Kriza zaradi COVID-19 bo verjetno še povečala neenakosti, zlasti na področju zdravja, kjer so pripadniki manjšinskih ras ali narodnosti ter begunci bolj ranljivi za posledice pandemije¹⁰⁷. Visoke stopnje neenakosti ovirajo tudi trajnostni razvoj ter doseganje ciljev Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja.

Kar zadeva finančno podporo, so vrednote boja proti rasizmu, nediskriminacije in enakosti v vseh pogledih trdno zasidrane v evropskem instrumentu za demokracijo in človekove pravice ter predstavljajo horizontalno prednostno nalogo¹⁰⁸ v okviru njegovega naslednika, instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje.

Vse večje neenakosti so svetovni pojav, zato je vedno bolj pomembno vzpostavljati mednarodna partnerstva za skupno in usklajeno obravnavanje teh izzivov. Komisija in visoki predstavnik si bosta na podlagi tega trdnega okvira zunanjega delovanja prizadevala za nadaljnjo krepitev partnerstev s ključnimi mednarodnimi, regionalnimi in dvostranskimi partnerji, da se oblikuje nov, oživljen pristop k agendi za boj proti rasizmu.

Komisija bo:

- do konca leta 2021 predlagala glavna načela in elemente, potrebne za pripravo učinkovitih nacionalnih akcijskih načrtov za boj proti rasizmu, na podlagi sodelovanja z organi držav članic;
- do konca leta 2023 izdala prvo poročilo o izvajanju nacionalnih akcijskih načrtov za boj proti rasizmu;
- uvedla letno imenovanje evropskih prestolnic vključenosti in raznolikosti;
- spomladi 2021 organizirala dogodek na visoki ravni o upoštevanju rase in narodnosti v strategijah zasebnih podjetij za raznolikost;
- si skupaj z visokim predstavnikom prizadevala za nadaljnjo krepitev partnerstev s ključnimi mednarodnimi, regionalnimi in dvostranskimi partnerji, da se oblikuje nov, oživljen pristop k agendi za boj proti rasizmu.

Komisija poziva države članice, naj:

- do konca leta 2022 sprejmejo nacionalne akcijske načrte za boj proti rasizmu;
- zagotovijo, da so predstavniki civilne družbe in organi za enakost vključeni v oblikovanje, izvajanje in ocenjevanje nacionalnih akcijskih načrtov za boj proti rasizmu.

¹⁰⁶ Splošna shema preferencialov EU na primer spodbuja ratifikacijo in izvajanje Konvencije MOD o diskriminaciji (C111) in Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, prav tako pa ratifikacijo in izvajanje Konvencije MOD o diskriminaciji (C111) spodbujajo tudi sporazumi EU o prosti trgovini.

¹⁰⁷ Glej: Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo: [Addressing inequality in times of Covid-19, 28. april 2020](#).

¹⁰⁸ Glej tudi „Pristop k razvojnemu sodelovanju EU, temelječem na pravicah, ki zajema vse človekove pravice“ (SWD(2014) 152 final).

3.3 Pozitivni ukrepi EU: poslušanje in ukrepanje

Pozitivni ukrepi imajo lahko pomembno vlogo pri odpravljanju premalo uresničene dejanske enakosti v družbah: zgolj formalna enakost morda ne obravnava posebnih potreb nekaterih skupin ljudi. Sprejmejo se lahko ukrepi za odpravo prikrajšanosti, ki so jim izpostavljeni pripadniki manjšinskih ras ali narodnosti. Pravo EU državam članicam ne preprečuje, da sprejmejo posebne ukrepe za preprečevanje ali izravnavo prikrajšanosti, povezanih z diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti, če je pri tem zagotovljena zaščita.

Države članice se tudi spodbuja, da opredelijo načine za spodbujanje dolžnosti vključevanja vidikov enakosti v vsakodnevno poslovanje **javnih organov**. Pravne obveznosti javnega sektorja za proaktivno in sistematično spodbujanje enakosti, imenovane tudi **zakonske dolžnosti zagotavljanja enakosti**¹⁰⁹, postavljajo enakost v središče javnega reda. Zadevajo javne organe kot oblikovalce politik, ponudnike storitev, delodajalce in naročnike blaga in storitev. Ugotovljeno je bilo¹¹⁰, da take obveznosti omogočajo učinkovite in proaktivne pristope k odpravljanju diskriminacije in spodbujanju enakosti. Komisija bo še naprej spodbujala izmenjavo dobrih praks med državami članicami pri sprejemanju zakonodaje glede zakonskih dolžnosti in njihovem izvajanju.

Vključujoče demokracije

Pred volitvami v Evropski parlament leta 2019 se je povečala ozaveščenost o ovirah za demokratično udeležbo in zastopanost skupin, ki so dovzetne za marginalizacijo, kot so pripadniki manjšinskih ras ali narodnosti¹¹¹. Vključujoči demokraciji so na poti stali pravni in administrativni izzivi, ovire za dostopnost ter institucionalne težave. V poročilu o **volitvah v Evropski parlament leta 2019**¹¹² je bilo ugotovljeno, da je potreben napredek. Komisija je izrazila namero, da bo sodelovala z evropskimi političnimi strankami, evropsko mrežo za volilno sodelovanje na področju volitev in civilno družbo, da bi se izboljšala udeležba¹¹³, kar bo del prizadevanj v okviru akcijskega načrta za evropsko demokracijo in prihodnjega poročila Komisije o državljanstvu EU. To je tudi področje, na katerem bi bilo ob polnem spoštovanju temeljnih pravic in zahtev glede varstva podatkov zbiranje podatkov o demokratični udeležbi manjšin ključno za opredelitev razsežnosti težave¹¹⁴.

Nove strukture za poslušanje in učenje: stalni okvir za izmenjavo

Predsednica von der Leyen je v svojih političnih usmeritvah poudarila: „Morda imamo različna prepričanja ali pripadamo različnim manjšinam, vendar moramo prisluhniti drug drugemu, se učiti drug od drugega in sprejeti to raznolikost.“ Oblikovalci politik v institucijah EU in državah članicah morajo biti v stiku z ljudmi, ki občutijo vsakodnevni

¹⁰⁹ Zakonske dolžnosti vključujejo preventivne dolžnosti, ki od organizacij zahtevajo, da vzpostavijo sisteme in postopke za preprečevanje diskriminacije, institucionalne dolžnosti, ki od organizacij zahtevajo, da vzpostavijo sisteme in postopke za spodbujanje enakosti pri zaposlenih in uporabnikih storitev, ter dolžnosti vključevanja vidikov, ki od javnih organov zahtevajo, da potrebo po spodbujanju enakosti ustrezno upoštevajo pri sprejemanju zakonodaje, pripravi proračuna, urejanju in oblikovanju politik.

¹¹⁰ Glej N. Crowley: [Making Europe More Equal: A legal duty?](#)

¹¹¹ Glej https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-citizen_-_type_a_report_-_infographics_-_a4_full.pdf.

¹¹² [Poročilo o volitvah v Evropski parlament leta 2019](#) (COM(2020) 252 final).

¹¹³ Komisija bo organizirala delavnico o volitvah za izmenjavo in spodbujanje najboljših praks na področju vključujoče demokracije, da bi sezname kandidatov odražali raznolikost naših družb. Ta delavnica se načrtuje za leto 2022, iz nje pa se bo črpalo za naslednje evropske parlamentarne volitve leta 2024.

¹¹⁴ Septembra 2020 se bo sestala evropska mreža za volilno sodelovanje, da bi začela razpravo o boljšem zbiranju podatkov. Rezultat tega dela bo vključen v poročilo o državljanstvu EU za leto 2020, ki je predvideno za zadnje četrletje leta 2020.

rasizem, ter se od njih učiti. Komisija bo prednostno prisluhnila prizadetim ter bo ta akcijski načrt izvajala in spremljala ob sodelovanju ljudi, ki se soočajo z rasizmom in diskriminacijo. V ta namen predvideva **redna posvetovanja in dialog** z državami članicami, organi za enakost in predstavniki na ravni lokalnih skupnosti ter organizacijami civilne družbe, ki zastopajo interese prizadetih posameznikov. Ti dialogi ne bodo zajemali le ciljno usmerjenih ukrepov, napovedanih v navedenem akcijskem načrtu, temveč bodo tudi osrednjega pomena za vključevanje vidikov pripadnikov manjšinskih ras ali narodnosti v vse politike EU.

To pomeni, da se je treba bolj povezati z akterji **civilne družbe** na terenu in z njimi več sodelovati. Komisija se bo redno, vsaj dvakrat letno, sestajala z organizacijami civilne družbe, ki so dejavne v boju proti rasizmu na evropski, nacionalni in lokalni ravni, da bi ocenila napredek v boju proti rasizmu. V ta dialog bi morali biti vključeni tudi predstavniki mrež diaspore, socialni partnerji¹¹⁵, politične stranke, podjetja, izvajalci izobraževanj in usposabljanj, socialni delavci, zdravstveni delavci, akademiki, kulturne in športne organizacije ter mladinske organizacije. Zlasti bi bilo treba dati besedo lokalnim akterjem, ki imajo za opredelitev prave poti naprej znanje in izkušnje iz prve roke.

Kar zadeva **strokovnjake**, bi morale obstoječe skupine na visoki ravni nameniti velik poudarek izvajanju akcijskega načrta¹¹⁶. Te skupine bodo zagotovile forume za razpravo, izmenjavo ter okrepljeno usklajevanje in sodelovanje med nacionalnimi organi, civilno družbo in organi za enakost.

Poleg tega bo Komisija imenovala **koordinatorja za boj proti rasizmu**. Koordinator se bo povezal s pripadniki manjšinskih ras ali narodnosti ter njihove pomisleke posredoval Komisiji. Sodeloval bo z državami članicami, Evropskim parlamentom, civilno družbo in akademsko sfero, da bi se okrepili odzivi politike na področju boja proti rasizmu. Poleg tega bo koordinator združil moči s službami Komisije pri izvajanju politike Komisije za preprečevanje rasizma in boj proti njemu.

Konferenca o prihodnosti Evrope bo priložnost za državljane in državljanke iz vseh družbenih okolij in vseh koncev naše Unije, da razpravljajo o tem, kaj je zanje pomembno, tudi o temeljnih pravicah in vrednotah EU, ki so osrednjega pomena za našo Unijo in njeno prihodnost.

Boj proti rasizmu v EU zahteva največjo politično pozornost. Komisija bo organizirala **vrh proti rasizmu**, na katerem bodo sodelovale institucije EU, države članice, civilna družba, organi za enakost in lokalne organizacije. Vrh bo organiziran ob **mednarodnem dnevu za odpravo rasne diskriminacije** 21. marca 2021, ta datum pa bo Komisija vsako leto obeležila.

Komisija bo:

- okrepila dialog z državami članicami, organi za enakost, organizacijami civilne družbe in predstavniki na ravni lokalnih skupnosti z namenom izvajanja tega

¹¹⁵ Komisija ter gospodarski in socialni partnerji so obnovili svojo zavezanost vključevanju beguncev in migrantov (skupna izjava o obnovitvi evropskega partnerstva za vključevanje z dne 7. septembra 2020) in poudarili posebne izzive, s katerimi se soočajo migranti in begunci pri krizi zaradi COVID-19, zlasti da lahko tveganje naraščajočega rasizma in ksenofobije predstavlja dodatne ovire za njihovo udeležbo na trgu dela in v družbi na splošno. Glej: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/european-partnership-integration_en.

¹¹⁶ Zlasti skupina na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti ter skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in različnost.

- akcijskega načrta;
- imenovala koordinatorja za boj proti rasizmu;
- spomladi 2021 organizirala vrh proti rasizmu.

Komisija poziva države članice, naj:

- sprejmejo posebne ukrepe za preprečevanje ali izravnavo prikrajšanosti, povezanih z diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti, če je pri tem zagotovljena zaščita;
- opredelijo načine za spodbujanje dolžnosti vključevanja vidikov enakosti v vsakodnevno delo javnih organov.

4. Lastni človeški viri EU

Evropska komisija mora kot delodajalec dajati zgled. Da bi Komisija postala sodobna organizacija, potrebuje delovno silo, ki odraža našo družbo kot celoto.

V okviru mandata te Komisije se bodo izvajali novi ukrepi¹¹⁷ za spodbujanje raznolikosti in zagotovitev vključujočega delovnega okolja brez diskriminacije za vse, ne glede na raso, narodnost ali barvo kože. Vsi ti ukrepi bodo del širšega sklopa ukrepov v okviru prihodnje **strategije človeških virov**, ki bo vodilo za posodobitev Komisije kot javne uprave. V okviru Generalnega direktorata za človeške vire in varnost bo ustanovljen **urad za raznolikost in vključenost**, ki bo nadzoroval razvoj in izvajanje vseh ustreznih ukrepov. Urad bo tudi točka „vse na enem mestu“ za vse strokovnjake in službe, ki prispevajo k spodbujanju raznolikosti, enakosti in vključevanja na vseh oddelkih Komisije.

Prvič se bodo zbirali podatki o raznolikosti osebja Komisije, in sicer prek namenske raziskave o raznolikosti in vključenosti, ki bo prostovoljna in anonimna. Njeni rezultati bodo v okviru strategije za človeške vire utrli pot politikam in ukrepom, ki temeljijo na dokazih. Raziskava bo zajela vse kategorije osebja in se osredotočila na diskriminacijo na vseh mogočih podlagah, pri čemer se bodo uporabili tudi podatki o rasi in narodnosti osebja ob polnem spoštovanju pravili o varstvu podatkov. Služila bo kot izhodišče za merjenje napredka v prihodnosti. Podobne ukrepe bi lahko sprejele tudi druge institucije in organi EU¹¹⁸.

Zavezanost spodbujanju raznolikosti velja za vse ravni organizacije in zato zajema osebje iz vseh funkcionalnih skupin in razredov. Postopki za zaposlovanje in izbor v institucijah EU so s tega vidika ključni instrumenti.

Izbirni postopek sicer temelji na dosežkih in sledi politiki enakih možnosti, je pa treba podpreti večjo raznolikost med kandidati. V naslednjih šestih mesecih bo vzpostavljena strategija za ciljno usmerjeno komuniciranje¹¹⁹. Evropski urad za izbor osebja (EPSO) bo do konca leta 2020 objavil razpis za spodbujanje sodelovanja z različnimi strokovnimi organizacijami in združenji, ki zastopajo manjšine, ter **mrežo partnerskih organizacij za raznolikost**, ki bo prejemala informacije o zaposlitvenih možnostih in natečajih. Ta mreža bo

¹¹⁷ V skladu s Sporočilom Komisije „[Boljša delovna mesta za vse: od enakih možnosti proti raznolikosti in vključenosti](#)“ (C(2017) 5300 final) so že bili izvedeni številni ukrepi.

¹¹⁸ Evropska služba za zunanje delovanje je že izrazila namero, da se pridruži tej namenski raziskavi.

¹¹⁹ Ta bo vključevala študente – ambasadorje zaposlovanja v institucijah EU in program „Nazaj v šolo / na univerzo“ pri promoviranju poklicne poti v EU med učenci iz manjšinskih narodnostnih ali rasnih okolij. Do konca leta 2020 bo organiziran seminar o raznolikosti, na katerem bo sodelovalo 185 ambasadorjev zaposlovanja v institucijah EU s 140 univerz po vsej Evropi.

ključnega pomena tudi za boljše razumevanje obstoječih dejavnikov, ki odvrtaajo od tega, da bi se institucije EU dojemale kot potencialni delodajalci. V sodelovanju z državami članicami se bo razvilo **orodje za spremljanje enakosti in raznolikosti**, da bi se opredelile morebitne vrzeli pri prosilcih, morebitni preprečitveni dejavniki in načini za njihovo odpravo.

Za boljše preprečevanje morebitne diskriminacije v **postopkih zaposlovanja** se bodo strokovnjaki s področja človeških virov udeležili **obveznega usposabljanja o nezavednih predsodkih** ter pridobili dodatno posebno znanje na področju tehnik iskanja obetavnih kadrov in razgovorov. To bo podprto s **pregledi** procesov zaposlovanja, postopkov in orodij **glede enakosti in raznolikosti**, da se ugotovijo morebitna tveganja za pristranskost ali diskriminacijo ter opredelijo potrebni popravni ukrepi. Komisija je trdno odločena sprejeti vse ustrezne ukrepe za zagotovitev učinkovitega reševanja vprašanj, opredeljenih v pregledih glede enakosti in raznolikosti.

Zavezanost Komisije raznolikosti se nanaša tudi na Komisijin **program pripravnštva**, modro knjigo¹²⁰. Komisija bo opravila pregled glede enakosti in raznolikosti celotnega programa, da bi **leta 2021 predstavila strategijo** s specifičnimi cilji glede zastopanosti kandidatov, ki so pripadniki manjšinskih ras ali narodnosti. Ti cilji se bodo uporabljali za razpise, ki bodo objavljeni leta 2022.

Sprejetje dodatnih ukrepov za povečanje raznolikosti osebja Komisije pa bi bilo ogroženo, če samo delovno okolje ne bi bilo popolnoma vključujoče. Komisija bo izvedla dodatne ukrepe za izboljšanje kulture vključenosti. Poudarjena bo ključna vloga višjih in srednjih vodstvenih delavcev, tudi tako, da bo **Listina Komisije o raznolikosti in vključevanju**¹²¹ postala sestavni del zaveze vodstva vsake službe. Vsemu osebju bo na voljo redno usposabljanje o nezavednih predsodkih, tudi v zvezi z raso in narodnostjo, med drugim v povezavi z diskriminacijo na drugih podlagah. Namenska **notranja komunikacijska kampanja** bo obravnavala vse vidike raznolikosti in vključevanja, vključno z raso in narodnostjo. V okviru dejavnosti EU za obeležitev ključnih spominskih dni, povezanih z rasizmom, bodo organizirane posebne dejavnosti za ozaveščanje osebja, kot so dogodki za osebje ali članki. Leta 2021 bo dogodek potekal v obliki delavnice na temo „spregovorimo o rasni in narodnostni raznolikosti“ z osebniimi zgodbami vodstvenih delavcev in osebja iz različnih rasnih ali narodnostnih okolij.

Ob preventivnih ukrepi se bodo primeri diskriminacije, neenakosti ali nestrpnosti med postopkom zaposlovanja ali na delovnem mestu še naprej strogo spremljali. To pomeni, da bi se morali kandidati in uslužbenci počutiti varno, ko bi poročali o morebitnih **nepoštenih, diskriminatornih ali sovražnih praksah**. Okvir politike Komisije o nadlegovanju se pregleduje in bo zagotovil okvir za obravnavanje vseh oblik nezaželenega vedenja na delovnem mestu, vključno s tistimi, ki izhajajo iz rasne diskriminacije.

Komisija bo vse svoje ukrepe za spodbujanje raznolikosti in vključevanja primerjala z drugimi javnimi upravami, mednarodnimi organizacijami in zasebnimi podjetji, vzpostavila pa bo tudi redni dialog z drugimi institucijami EU. Prednost bodo imeli ukrepi, ki posebej zadevajo kandidate in osebje, ki pripadajo manjšinskim rasam ali narodnostim.

Komisija bo do leta 2023 ocenila učinkovitost ukrepov, sprejetih za večjo rasno in narodnostno raznolikost njenega osebja.

¹²⁰ Sklep Komisije C(2005) 458.

¹²¹ Glej Sporočilo Komisije COM(2017) 5300.

Komisija bo:

- kot institucija dajala zgled, tako da bo sprejela ukrepe, namenjene zaposlovanju in izboru, ki bodo znatno izboljšali reprezentativnost osebja Komisije;
- pozvala druge institucije EU, naj sprejmejo ukrepe, kakršni so v tem akcijskem načrtu, da bi spodbudile raznolikost in vključenost v svojih delovnih okoljih.

5. Zaključek

Rasizem prizadene osrednje vrednote EU. Spodbujanje boja proti rasizmu v EU je skupna odgovornost, ki zahteva skupna, odločna in stalna prizadevanja. Institucije EU, države članice in agencije EU morajo v partnerstvu z organizacijami civilne družbe, socialnimi partnerji in zasebnim sektorjem sodelovati, da se doseže konkreten napredek pri odpravljanju te težave v naših družbah.

Komisija vse zadevne akterje in deležnike poziva, naj sodelujejo v odprtem, poštenem in stalnem dialogu, da bi prispevali k nadaljnjemu razvoju in izvajanju politik za boj proti rasizmu. Institucije EU in države članice morajo v okviru tega dialoga na nov način pristopiti k sodelovanju s civilno družbo in poskrbeti, da se glas pripadnikov manjšinskih ras ali narodnosti sliši.

Izvajanje tu predstavljenih ukrepov se bo spremljalo, o napredku se bo poročalo, ukrepi pa se bodo po potrebi prilagodili. Komisija Evropski parlament poziva, naj redno razpravlja o izvajanju akcijskega načrta in ga podpre, Svet pa, naj sprejme sklepe o ukrepih držav članic za preprečevanje rasizma in boj proti njemu. Komisija države članice poziva, naj do konca leta 2022 sprejmejo svoje nacionalne akcijske načrte in čim bolj okrepijo uporabo vseh orodij, ki jih imajo na voljo, zlasti možnosti, ki jih ponujajo programi financiranja v okviru večletnega finančnega okvira in instrumenta Next Generation EU, za podporo tistim, ki sta jih prizadela rasizem in diskriminacija. S skupnimi močmi bomo uresničili EU brez rasizma.